

Natura 2000 elővizsgálati dokumentáció (4064-12-ENVI EU Pilot eljárásban)

az erdőgazdálkodásra vonatkozóan a Parasznyai Erdőtervezési Körzetben erdőtervben megállapított előírásoknak a Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003), továbbá a Bükk-fennsík és a Lök-völgy (HUBN20001) Natura 2000 területre, valamint a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és fajok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékeléséről.

1. Azonosító adatok

A tervet készítő szervezet, címe, vezető tervező neve, elérhetősége:

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága (továbbiakban: EII)
(3526 Miskolc, Blaskovics utca 24.), Kardos Gyöngyi erdőfelügyelő (+36-30-370-1542)

Az adatbeszerzésben közreműködő szervezet, címe, kapcsolattartó neve, elérhetősége:

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság (továbbiakban: NÉBIH)
(1023 Budapest, Frankel Leó út 42.-44.), Szolnyik Csaba főerdőtervező (+36-70-436-0376)

Az adatokat szolgáltató szervezet, címe, kapcsolattartó neve, elérhetősége:

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság 3304 Eger, Sánc u. 6. (továbbiakban: BNPI)
Schmotzer András kutatási szakreferens (+36-30-349-5701)

2. Az érintett Natura 2000 terület

Továbbiakban a 2.2. kivételével erdőtervezési körzet alatt a cím szerinti vizsgálati területet kell érteni.

2.1. Az erdőtervezési körzetben található, vizsgált Natura 2000 területek:

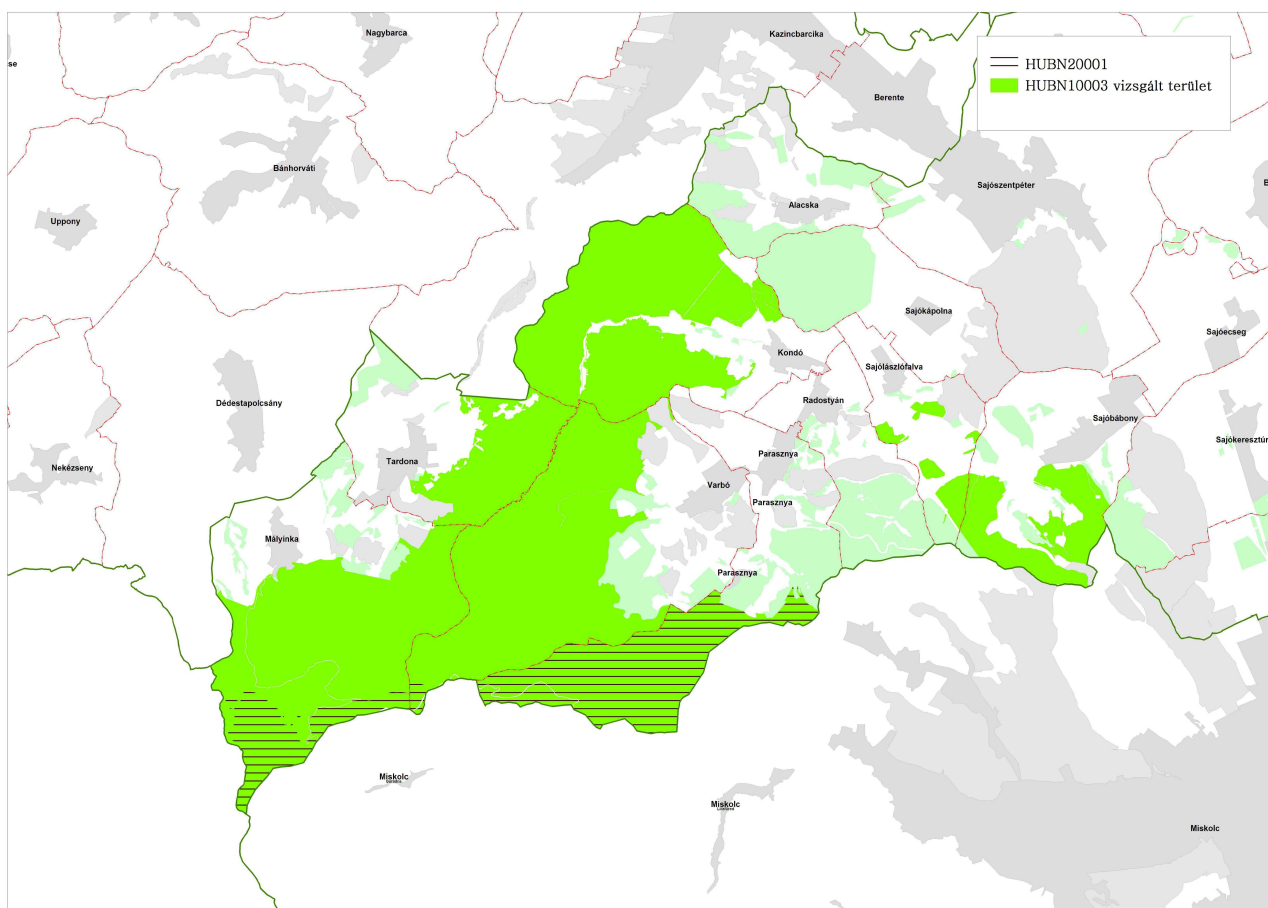
kódja	Natura 2000 terület neve	státusza	érintett terület (ha)	érintett NPI ¹
HUBN10003	Bükk-hegység és peremterületei	KMT	6561,11	Bükk NPI
HUBN20001	Bükk-fennsík és a Lök-völgy	KJTM	1146,45	Bükk NPI

KMT: különleges madárvédelmi terület; érintett terület az Országos Erdőállomány Adattár (továbbiakban: Adattár) alapján

KJTM: különleges jelentőségű természetmegőrzési terület, mely átfedésben van a KMT site-tal; érintett terület az Adattár alapján

Natura 2000 terület neve	site területe			site erdőtervezési körzetbe eső területe				
	teljes (ha)	ebből erdő		teljes (ha)	ebből			
		(ha)	%		erdőrészlet (ha)	%	egyéb részlet (ha)	%
Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003)	66207,67	56519,76	85,4	6561,11	6372,90	97,1	188,21	2,9
Bükk-fennsík és a Lök-völgy (HUBN20001)	14382,60	13631,37	93,8	1146,45	1124,61	98,1	21,84	1,9

¹A 275/2004. Korm. rendelet mellékleteiben rögzített működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság.

1. térkép: A vizsgálati terület Natura 2000 érintettsége

2.2. Natura 2000 hálózatra sorolt erdő területe (a teljes körzetben) összesen:

Körzet teljes területe (ha)	Natura 2000 erdő, két site területe (ha)	Arány (%)
10701,90	6561,11	61,3

A vizsgálati terület a HUBN10003 site teljes területének 10%-át, erdeinek 12%-át, a HUBN20001 site teljes területének 8%-át, erdeinek 8%-át érinti.

2.3. A közösségi jelentőségű jelölő élőhelytípusoknak, illetve jelölő fajoknak Natura 2000 területenként történő felsorolása a BNPI adatszolgáltatása és a SDF alapján

Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003), valamint Bükk-fennsík és a Lök-völgy (HUBN20001) Natura 2000 területeken a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és azon fajok jegyzéke, melyek szignifikáns előfordulása az adott site-ban a SDF-ban dokumentált, illetve a BNPI adatszolgáltatása alapján igazolt:

2.3.1. Jelölő élőhelytípusok jegyzéke

- HUBN20001 Bükk-fennsík és a Lök-völgy

EU kód	Megnevezése	Természetvédelmi helyzete (NPI adatszolgáltatás EI kiegészítés)		Erdőgazdálko- dás általi érintettség
40A0	* Szubkontinentális peripannon cserjések	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6110	* Mészkedvelő vagy bazofil varjúhájás gyepek (Alyso-Sedion albi)	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6190	Pannon sziklagyepek (Stipo-Festucetalia pallentis)	borítás (%)	0,02	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6230	* Fajgazdag Nardus-gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6240	* Szubpannon sztyeppék	borítás (%)	0,69	Érintett
		megőrzöttség	n.a.	
		ált.értékelés	n.a.	
6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidofil magaskórós szegélytársulásai	borítás (%)	0,01	Nem érintett Tervezett tevékenység nem érinti az élőhelyet
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6440	Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	n.a.	
		ált.értékelés	n.a.	
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórét (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	borítás (%)	1,33	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6520	Hegyi kaszálórét	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
7220	*Mésztufás források (Cratoneurion)	borítás (%)	0	Eldöntendő. Kímélete szük- sleges a fakitermelés, közelítés során.
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	

EU kód	Megnevezése	Természetvédelmi helyzete (NPI adatszolgáltatás EI kiegészítés)		Erdőgazdálko- dás általi érintettség
8150	Közép-európai hegyvidéki szilikátos sziklatörmelék-lejtők	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	n.a.	
		ált.értékelés	n.a.	
8160	* Közép-Európa domb- és hegyvidéki mészkő- törmelék-lejtői	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	C	
		ált.értékelés	B	
8210	Mészkősziklás lejtők sziklanövényzettel	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
8310	Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok	borítás (%)	0	Eldöntendő. Kímélete szük- séges a fakitermelés, közéltés során.
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
9110	Mészkerülő bükkösök	borítás (%)	0,79	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
9130	Szubmontán és montán bükkösök (Asperulo- Fagetum)	borítás (%)	51,49	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
9150	A Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön	borítás (%)	0,56	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
9180	* Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erdői	borítás (%)	4,82	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
91E0	* Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno- Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	borítás (%)	0,02	Érintett
		megőrzöttség	n.a.	
		ált.értékelés	n.a.	
91G0	* Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal	borítás (%)	20,75	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	C	
91H0	* Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescensszel	borítás (%)	0,22	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	

EU kód	Megnevezése	Természetvédelmi helyzete (NPI adatszolgáltatás EI kiegészítés)		Erdőgazdálkodás általi érintettség
91I0	* Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (Quercus spp.)	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	n.a.	
		ált.értékelés	n.a.	
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	borítás (%)	6,80	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	

A kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok *-al jelezve.

n.a.: nincs adat

A jelölő élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére vonatkozó kódok jelentése:

Megőrzöttség	A	kiváló
	B	jó
	C	átlagos
Általános értékelés	A	kiváló
	B	jó
	C	átlagos

2.3.2. Jelölő fajok jegyzéke

- HUBN10003 Bükk hegység és peremterületei

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete		Erdőgazdálkodás általi érintettség
jégmadár	Alcedo atthis	állomány nagyság	C	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat.
		ált.értékelés	B	
parlagi sas	Aquila heliaca	állomány nagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat.
		ált.értékelés	B	
békászó sas	Aquila pomarina	állomány nagyság	A	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
császármadár	Bonasa bonasia	állomány nagyság	A	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	C	
uhu	Bubo bubo	állomány nagyság	A	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
európai lappantyú	Caprimulgus europaeus	állomány nagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
fehér gólya	Ciconia ciconia	állomány nagyság	C	Nem érintett. Nem zárt erdőben fészkel.
		ált.értékelés	B	
fekete gólya	Ciconia nigra	állomány nagyság	C	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete		Erdőgazdálkodás általi érintettség
kígyászölyv	Circaetus gallicus	állomány nagyság	A	Érintett
		ált.értékelés	B	
kék galamb	Columba oenas	állomány nagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	
haris	Crex crex	állomány nagyság	C	Nem érintett. Nem zárt erdőben fészkel.
		ált.értékelés	B	
fehérhátú fakopáncs	Dendrocopos leucotos	állomány nagyság	A	Érintett
		ált.értékelés	B	
közép fakopáncs	Dendrocopos medius	állomány nagyság	A	Érintett
		ált.értékelés	B	
balkáni fakopáncs	Dendrocopos syriacus	állomány nagyság	C	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
fekete harkály	Dryocopus martius	állomány nagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	
bajszos sármány	Emberiza cia	állomány nagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
vándorsólyom	Falco peregrinus	állomány nagyság	A	Nem érintett. Nem zárt erdőben fészkel.
		ált.értékelés	B	
örvös légykapó	Ficedula albicollis	állomány nagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	
kis légykapó	Ficedula parva	állomány nagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
töviszúró gébics	Lanius collurio	állomány nagyság	C	Nem érintett. Nem zárt erdőben fészkel.
		ált.értékelés	B	
erdei pacsirta	Lullula arborea	állomány nagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
hegyi billegető	Motacilla cinerea	állomány nagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
füleskuvik	Otus scops	állomány nagyság	C	Nem érintett. Nem zárt erdőben fészkel.
		ált.értékelés	B	
darázsölyv	Pernis apivorus	állomány nagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	
hamvas küllő	Picus canus	állomány nagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	
uráli bagoly	Strix uralensis	állomány nagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	
karvalyposzáta	Sylvia nisoria	állomány nagyság	C	Nem érintett. Nem zárt erdőben fészkel.
		ált.értékelés	B	

- HUBN20001 Bükk-fennsík és a Lök-völgy

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete		Erdőgazdálkodás általi érintettség
zöld koboldmoha	Buxbaumia viridis	állománynagyság	A	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
rigópohár (Boldogasszony papucs)	Cypripedium calceolus	állománynagyság	A	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
zöld seprőmoha	Dicranum viride	állománynagyság	A	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	C	
piros kígyószisz	Echium russicum	állománynagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
*magyarföldi husáng	Ferula sadleriana	állománynagyság	B	Nem érintett. Nem erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
sziklai illatosmoha	Mannia triandra	állománynagyság	A	Nem érintett. Nem erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
leánykökörcsin	Pulsatilla grandis	állománynagyság	C	Érintett
		ált.értékelés	B	
Janka-tarsóka	Thlaspi jankae	állománynagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
* csíkos medvelepke	Callimorpha quadripunctaria	állománynagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
nagy hőscincér	Cerambyx cerdo	állománynagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
Gebhardt-vakfutrinka	Duvalius gebhardti	állománynagyság	A	Nem érintett. Nem erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
szarvasbogár	Lucanus cervus	állománynagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
* havasi cincér	Rosalia alpina	állománynagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete		Erdőgazdálkodás általi érintettség
tornai patakcsiga	Sadleriana pannonica	állománynagyság	A	Nem érintett. Nem erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
eurázsiai rétisáska	Stenobothrus eurasius	állománynagyság	C	Nem érintett. Nem erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
hosszúfogú törpecsiga	Vertigo angustior	állománynagyság	C	Nem érintett. Nem erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
Petényi-márna	Barbus meridionalis	állománynagyság	C	Nem érintett. Nem erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
hiúz	Lynx lynx	állománynagyság	B	Eldöntendő. A BNPI adatszolgáltatása szerint érintett.
		ált.értékelés	B	
piszedenevér	Barbastella barbastellus	állománynagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	
hosszúszárnyú denevér	Miniopterus schreibersi	állománynagyság	A	Érintett
		ált.értékelés	B	
nagyfülű denevér	Myotis bechsteinii	állománynagyság	C	Érintett
		ált.értékelés	B	
hegyesorrú denevér	Myotis blythii	állománynagyság	C	Nem érintett. Nem zárt erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
tavi denevér	Myotis dasycneme	állománynagyság	C	Érintett
		ált.értékelés	B	
közönséges denevér	Myotis myotis	állománynagyság	A	Nem érintett. Nem zárt erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
kereknyergű patkósdenevér	Rhinolophus euryale	állománynagyság	A	Érintett
		ált.értékelés	B	
nagy patkósdenevér	Rhinolophus ferrumequinum	állománynagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	
kis patkósdenevér	Rhinolophus hipposideros	állománynagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	

A kiemelt közösségi jelentőségű fajok *-al jelezve.

A jelölő fajok természetvédelmi helyzetére vonatkozó kódok jelentése:

Állománynagyság	A	$100 \geq p > 15\%$
	B	$15 \geq p > 2\%$
	C	$2 \geq p > 0\%$
Általános értékelés	A	kiváló
	B	jó
	C	átlagos

2.3.3. Az adatszolgáltatásba bevont szervek, személyek felsorolása, az általuk adott dokumentumok felsorolása, hivatkozása, megtett intézkedések.

Felhasznált alapidokumentumok:

- Szakmai háttéranyag a hazai Natura 2000 területek kijelölésének alapjául szolgáló erdei élőhelytípusok kezelési irányelveinek meghatározásához
Összeállította: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
Természetvédelmi Szakállamtitkárság, Budapest 2010.
Véleményezték: Nemzeti Park Igazgatóságok
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek
Erdőrezervátum Bizottság tagjai
Natura 2000 Tanácsadó Testület
Független Szakértők
- Körzeti erdőterv elővizsgálati dokumentációjának tartalmi követelményei, segédlet (Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság (NÉBIH), Budapest 2012.)
- Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon (szerk.: Haraszthy László, Pro Vértességi Közalapítvány Csákvár 2014.)
- Fajmegőrzési tervek (www.termeszetvedelem.hu): hiúz (*Lynx lynx*), zöld koboldmoha (*Buxbaumia viridis*), zöld seprőmoha (*Dicranum viride*), rigópohár (*Cypripedium calceolus*), magyarföldi husáng (*Ferula sadleriana*)
- site SDF (natura2000.eea.europa.eu)

Alkalmazott jogszabályok:

- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. (továbbiakban: Korm. rendelet)
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény. (továbbiakban: Evt., hatályos: 2009. július 10.)
- Az Evt. végrehajtásáról szóló 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet (továbbiakban: Vhr.).
- Az természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (továbbiakban: Tvt.).

A BNPI által végzett adatszolgáltatások ügyiratok szerint:

- 218/5/2007.: erdőterv készítésre vonatkozó irányelvek, erdőrészlet szintű javaslatok
- 198/2010. és 198/11/2010.: az Evt. 113. § (15) alapján lefolytatott Natura 2000 felülvizsgálat során biotikai adatok és Natura javaslatok
- I-108/9/2014.: jelen elővizsgálat során vegetáció (élőhelytípus) adatok
- I-108/11/2014.: jelen elővizsgálat során biotikai adatok és erdőrészlet szintű Natura javaslatok
- I-108/13/2014.: jelen elővizsgálat során kiegészítő tájékoztatás

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság intézkedései:

- 04.4/289-5/2014.: az elővizsgálat elrendelése
- 04.4/289-11/2014.: adatkérés BNPI-től
- 04.4/289-13/2014.: az elővizsgálati terület lehatárolása
- 04.4/289-16/2014.: munkaértekezlet összehívása, lebonyolítása
- 04.4/289-26/2014.: adatkiegészítés kérés BNPI-től

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága (Igazgatóság) intézkedései:

- A körzeti erdőterv elkészítése, az erdőgazdálkodás adatainak gyűjtése, a változások átvezetése az Országos Erdőállomány Adattárban (továbbiakban: Adattár).
- A BNPI közreműködésével - az Evt. 113. § (15) alapján lefolytatott Natura 2000 felülvizsgálat során - hatásvizsgálati dokumentációk elkészítése.
- A természetvédelmi hatóság (ÉMIKTVF), mint szakhatóság közreműködésével üzemtervtől eltérő tevékenység engedélyezése, illetve 2009. július 10. után - az Evt. 40. § (2) és (3) bekezdés szerint eljárva - az erdőterv módosítása.

A Natura 2000 területek elővizsgálatára vonatkozó adatok döntő részét a BNPI bocsátotta az erdészeti hatóság rendelkezésére, melyre három lépésben került sor. A körzeti erdőterv készítésekor a BNPI megadta az erdőtervezési körzetet érintő védett és fokozottan védett területekre és fajokra (együttal Natura 2000 jelölő élőhelyekre és fajokra) a tervezés azon irányelveit, amelyek a védett területek és fajok természetvédelmi helyzetének megőrzése és javítása érdekében szükségesek. Ezen túlmenően a BNPI erdőrészlet szinten előírás és korlátozás javaslatokat tett, továbbá részt vett az érintetlenül hagyandó részterületek terepi kijelölésében. Az erdőtervi tárgyalásokon minden erdőrészlet tervezett rendeltetése, fakitermelési (és sürgősségi), valamint erdősítési előírása, továbbá a tervbe beépítésre került korlátozás a BNPI képviselőjével és az erdőgazdálkodóval is egyeztetésre került. További adatszolgáltatásra került sor 2010-ben az erdőterv Evt. 113. § (15) bekezdése szerinti, nem védett Natura 2000 területekre lefolytatott felülvizsgálatban, majd a mostani eljárás keretében. Ennek során a BNPI megadta az érintett Natura 2000 területek kijelölésének alapjául szolgáló jelölő élőhelyek és fajok biotikai adatait, a Natura célok eléréséhez szükséges irányelveket fogalmazott meg és javaslatokat tett.

Az elővizsgálat során minden érintett erdőrészlet fakitermelési és erdősítési terv előírása felülvizsgálatra került, azok módosítását a SDF, a korábbi (2010-es) és a mostani Natura 2000 javaslatok, a fentebb felsorolt alapidokumentumok, valamint a jogszabályok rendelkezései határozzák meg. A jelölő fajok és élőhelyek adatai, kedvező természetvédelmi helyzetük megőrzése, javítása érdekében szükséges erdőtervi előírások, munkákra vonatkozó korlátozások az adott erdőrészlet erdőrészlet-lapján a tervezési adatok között, illetve a megjegyzés rovatban kerültek, illetve - a vizsgálat alapján végzett tervmódosítás után - kerülnek rögzítésre.

Jelen Natura 2000 elővizsgálati dokumentáció elkészítésére, vagyis az erdőterv szerinti erdőgazdálkodási tevékenység jelölő fajokra és élőhely típusokra gyakorolt hatásainak vizsgálatára, az összegyűjtött adatok szerint felülvizsgált és módosításra kerülő erdőtervi előírások alapján, az Európai Bizottság 4064-12-ENVI EU pilot eljárás keretében került sor a NÉBIH utasítására.

3. A körzeti erdőterv

3.1. A körzeti erdőterv bemutatása, céljának meghatározása

A vonatkozó (vizsgált) tervek jóváhagyására az Északerdő Zrt. Keletbükki Erdészeti Igazgatóság területére 1417/60/2008., a Parasznyai erdészeti tervezési körzet területére 417/30/2008. számon került sor. A vizsgált két site a Parasznyai Erdőtervezési Körzetben, Mályinka, Tardona, Varbó, Parasznya, Kondó, Sajóbábony, Sajólászlófalva települések határában helyezkedik el. 6561 ha erdőtervezett területet foglal el. A körzet erdősültsége az országos átlag sokszorosa (96%). A teljes területből 188 ha a faállománnyal nem borított, ún. egyéb részlet, melyekre az Adattár nem tartalmaz természetességi állapotra, rendeltetésre és üzem módra vonatkozó adatokat, erdősítési előírásokat és fakitermelési lehetőségeket.

Az erdők természetességi állapota összességében a magyarországi erdőknél sokkal jobb, különösen a fafajösszetétel kedvező, tekintettel a faültetvények teljes hiányára és hogy az invazív akác alig van jelen. Az erdők jelentős hányada őshonos fafajokból álló természet szerű (48%) és származék (47%) erdő. Bár csökkenő kiterjedésben (jelenleg 3%), de még természetvédelmi szempontból értékes (regenerálható) élőhelyeket foglalnak el ugyanakkor a fenyevesek, melyek a termőhelyi adottságok figyelembe vételével, őshonos fafajra történő átalakítása az erdőterv egyik fontos célkitűzése.

A körzetben magas (56%-os) a védelmi elsődleges rendeltetésű erdők aránya, melyek zöme természetvédelmi (52%) és talajvédelmi (3%) rendeltetésű. A természetvédelmi elsődleges rendeltetés a védett természeti területeken fekvő erdőrészletekre lett (az Evt. 24. § (2) bekezdés a) pontja szerint) megállapítva, a védelmi célok érvényesülése, az életközösség védelme érdekében. A talajvédelem a termőhelyi adottságok alapján került megállapításra, a sekély, illetve meredek, erózió veszélynek kitett talaj védelmére (Evt. 24. § (2) bekezdés b) pontja). Ezek a rendeltetések teljes összhangban vannak a Natura 2000 célokkal, hiszen a kijelölés alapjául szolgáló jelölő élőhelyeken az erdőállapot (teljes életközösség) fennmaradását, a természeti folyamatok érvényesülését ezzel a jelölő fajok populációjának stabilitását segítik.

A közösségi és kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése céljából az erdőterület a Natura 2000 hálózat részeként is kijelölésre és a jogi jelleg az Adattárba bejegyzésre került. A jelölő fajok és élőhelyek védelmét, természetvédelmi helyzetének megőrzését (esetenként javulását) - a Natura 2000 célok érvényesülését – szolgálják a tervben található, a védett területek és élőlények érdekében tett előírások, korlátozások. A következő erdőtervezés során - az Evt. 24. § (5) bekezdése értelmében - felül kell vizsgálni az összes erdőrészlet rendeltetését és dönteni arról, hogy a Natura 2000 elsődleges, vagy további rendeltetesként jelenjen meg az erdőtervben.

A jelenleg érvényes körzeti erdőterv elkészítésére és jóváhagyására a korábbi jogszabályi környezetben került sor. Az Evt. 113. § (7) bekezdés értelmében a 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet 2. számú melléklete szerint 2017-ben sorra kerülő következő erdőtervezés során felül kell vizsgálni az összes erdőrészlet üzemmódját is. Az alábbi jellemzés a mostani állapotot tükrözi.

A vágásos üzemmódban kezelt erdők (84%) természetességének javítására kiemelt hangsúlyt fektetett a körzeti erdőterv. A véghasználatok tervezésekor a törvényi előírásoknak megfelelően előtérbe került a fokozatos felújítóvágás és a szálalóvágás alkalmazása, így a véghasználatok módja 94%-ban ilyen és alig 6%-ban tarvágás (lásd 3.2. fejezet). Ebből következően a természetes mag eredetű felújítások aránya az erdőtervben meghatározó, illetve természetes mag felújításra alkalmas állományokban kizárólagos. A természetvédelmi, egyben a Natura célok teljesülése érdekében a természetes felújításokban az őshonos elegyfajok kímélete, illetve a mesterséges erdősitésekben az elegyítés a felújítások célállományának megválasztásakor fontos szerepet kapott. A korábbi évtizedek hibás gazdálkodásának következtében esetenként elegyszegény állományokban a nevelővágások tervezésekor ennek korrigálása, az elegyesség fokozása fontos cél, amely lehetővé teszi a jobb természetességű állományok létrehozását.

Az erdőrészletek részterületére tervezett fakitermelések helyének lehatárolására minden esetben a BNPI közreműködésével került sor, amit az éves tevékenységek bejelentésének vizsgálatakor ismételt kontroll, pontosítás követ (lásd. 3.3. fejezet).

Szálaló üzemmódú erdőgazdálkodás (6%) csak az erdőgazdálkodó által elfogadott, kísérletinek nevezhető mennyiségben található a tervben néhány, főként jó fatermőképességű, természetvédelmi elsődleges rendeltetésű, változatos szerkezetű és megfelelően feltárt bükkös erdőben. Átalakító üzemmód 64 ha-on (1%) került megállapításra azokban az erdőkben, amelyekben hosszútávon a szálaló üzemmódban történő gazdálkodásnak lehetőségei adóttak, de az erdő faállomány-viszonyai, szerkezete a szálaló üzemmódba sorolást még nem teszi lehetővé.

Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód 580 ha-on (9%) szerepel, a hársas törmeléklető-erdőkben (Mercuriali-Tilietum), a molyhostölgyes bokorerdőkben (Ceraso-Quercetum pubescentis) és a társulástaniilag pontosan be nem sorolható sziklaerdők minden állományában és a szurdokerdőkben. Ez az üzemmód ott került megállapításra, ahol a fakitermelés természetvédelmi szempontból nem kívánatos, illetve kisebb területek esetében ott, ahol az állomány- és terepviszonyok, továbbá a feltártság (utak) hiánya miatt haszonvétel a jövőben sem végezhető gazdaságosan.

A fentiekkel összhangban az erdők rendeltetésének, a védelmi célok érvényesülése érdekében magas (összes erdőre 57%) az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozásával érintett terület.

Az érvényes erdőterv vonatkozó adatai a vizsgált Natura 2000 erdőterületeken:

Elsődleges rendeltetések:

Az elsődleges rendeltetés területi aránya (%)	
Rendeltetés	Érvényes erdőterv szerint
Védelmi	56,4
Gazdasági	43,6
Közjóléti	0

Üzem módok:

Üzem módok területi aránya (%)	
Üzem mód	Érvényes erdőterv szerint
Vágásos	84,4
Szálaló	5,6
Faanyagtermelést nem szolgáló	9,1
Átalakító	0,9

Korlátozások:

Korlátozások területi aránya üzemmódonként (%)			
Üzem mód	Érvényes erdőterv szerint		
	Korlátozás		
	Nincs	Részleges	Teljes
Vágásos	41,9	42,4	
Szálaló	0,2	5,4	
Faanyagtermelést nem szolgáló		0,1	9,1
Átalakító	0,9		

Az erdőterv legfontosabb célja:

Az Evt. alapelvei szerint a védelmi (ezzel a Natura 2000) és a közjóléti céloknak is megfelelő, a tartamos haszonvételek feltételeinek vizsgálatán, az ún. hozamszabályozás eredményein alapuló fenntartható erdőgazdálkodás feltételeit biztosítani, összhangot teremtve az erdő fenntartásához fűződő közérdek és az erdőgazdálkodással kapcsolatos egyéb érdekek érvényesülése között olyan módon, hogy minden beavatkozás tervezésekor - a jogszabályi előírásoknak megfelelően – elsődleges szempont a védett értékek védelme a haszonvételek csak alárendelten jelenhetnek meg.

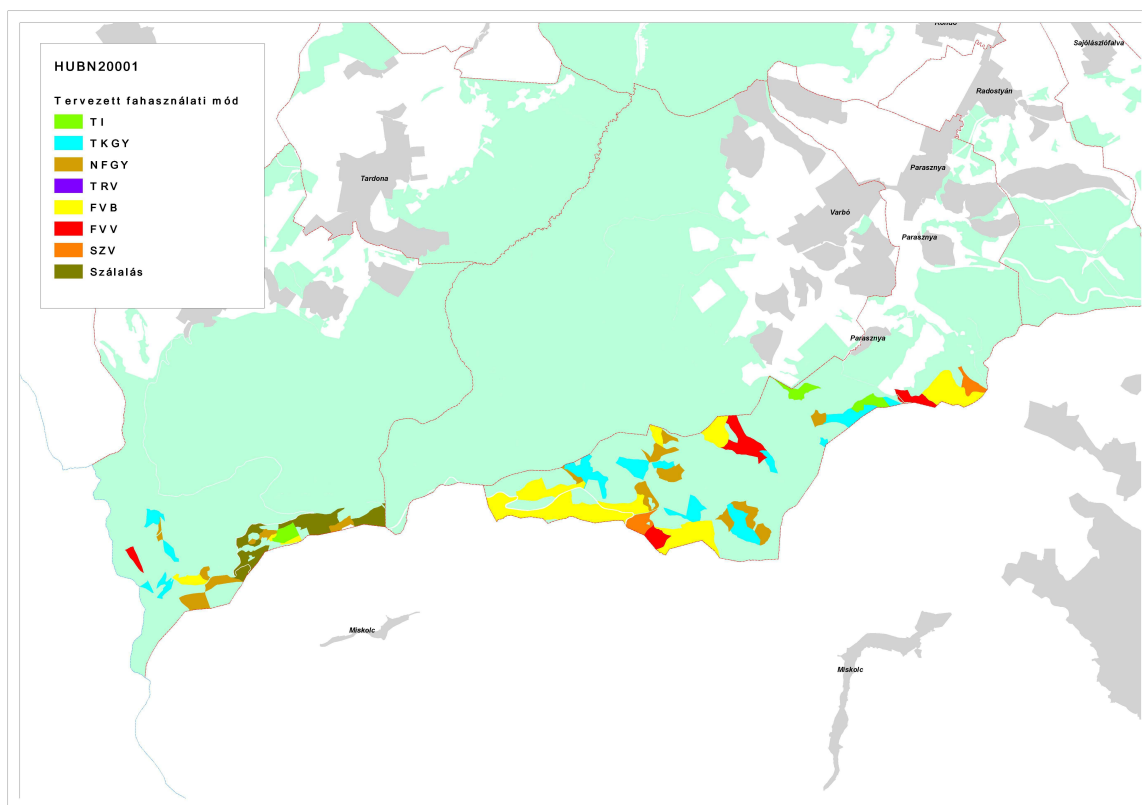
3.2. A körzeti erdőterv térbeli kiterjedése és a tervezett erdőgazdálkodási tevékenységek által okozott hatás nagysága, kiterjedése, térképi ábrázolása.

A hatások vizsgálatakor fontos tudni, hogy Magyarországon a tervezés és adatgyűjtés (feldolgozás), egyúttal az erdőgazdálkodás alapegysége az erdőrészlet (Evt. 16.§ (6) bekezdés). Az erdőrészletek kialakítása a védett értékek (élőhelyek és fajok) figyelembe vételével úgy történt a tervezés során, hogy a fakitermelési tevékenységgel leginkább veszélyeztetett, érzékeny területek - a védelmi céloknak megfelelően - leválasztásra kerültek, így ott nincs fakitermelési lehetőség a tervben, illetve csak az erdő stabil fennmaradását segítő állománynevelési, vagy egészségügyi beavatkozás.

A vizsgált erdőterv a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület erdeinek 8%-át, a különleges madárvédelmi területnek 10%-át érinti, azok túlnyomó részére tehát nem tartalmaz külön előírást, fakitermelési lehetőséget.

Az alábbi térképek a fakitermeléssel érintett erdőrészletek teljes területét mutatják, annak ellenére, hogy állománynevelés olykor, egészségügyi termelés és véghasználat pedig (néhány tarvágás kivételével) sohasem a teljes erdőrészletet érinti. A fakitermeléssel érintetlen helyek elhatárolásakor a termőhelyi tényezők (élőhelyek, fajok védelme) és az állományjellemzők (újulat állapota), valamint véghasználatnál az ún. összevágások elkerülése (folyamatban lévő felújítási területek szétaprózása a Tvt.-nek megfelelően) a legfontosabb szempont. Az ún. végvágások (amikor a következő tervciklusban sem lesz már további felújítóvágás) esetében is érintetlen hagyásfa csoportok, esetenként állományrészek lettek kijelölve, amelyek tovább növelik az élőhelyek változatosságát. Fokozatos felújítóvágások és szálalóvágások elszámolásakor, hatásuk elemzésekor az ún. redukált területet használjuk, mely (leegyszerűsítve) a kitermelt fatérfogat munkával érintett fafajsortok összes élőfakészletéhez viszonyított arányának és az erdőrészlet területének szorzataként áll elő.

Fahasználatok megoszlása a HUBN20001 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen:

2. térkép: HUBN20001 Bükk-fennsík és a Lök-völgy (291) Natura 2000 területen a fahasználattal érintett erdőrészek megoszlása (teljes erdőrészlet és nem az érintett részterületek)

Natura 2000 terület		fakitermelés területe (ha)						
		érintett					redukált	
megnevezése	erdőterülete (ha)	EÜ	TI	TKGY	NFGY	TRV	FF	SZV
Bükk-fennsík és a Lök-völgy	1125	10	19	73	19	0	49	1

Rövidítések: EÜ - egészségügyi, TI - tisztítás; TKGY - törzskiválasztó gyérítés; NFGY - növedékfokozó gyérítés; TRV - tarvágás; FF - fokozatos felújítógátás (bontógátás, FVB és végvágás, FVV); SZV - szálalógátás

A Natura 2000 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület vágásos üzemmódban kezelt erdeinek 15%-ára tartalmaz az erdőterv valamilyen fahasználatot, melyből 4% a véghasználat. Tarvágás nem került tervezésre.

A természetes felújítógátások szétaprózottsága és azok erélyének csökkentése a többkorú, vegyes erdőszerkezet fokozatos kialakítását eredményezi, ami a jelölő fajok és élőhelyek megőrzése mellett - az élőhelyek fejlődésén keresztül - új védett értékek (jelölő fajok) számára biztosít kedvező feltételeket.

A szálalógátások és szálalások esetében már a vágásjelölés során érvényesülnek mind a természetvédelmi, mind a Natura szempontok.

A szálaló üzemmódban kezelt 45 ha erdőben tervezett szálalás a természetes erdő működésére alapoz, annak folyamatait utánozza. A természetes megújulási folyamatot mintázva az erdőben közel fahossznyi átmérőjű lékeket nyitnak, melyekben majd a behulló magok kedvező feltételeket találva facsemetékké fejlődhetnek. Néhány év múlva a mostani csoportoktól távolabb újabb foltokon vágják ki a fákat, a beavatkozások így követik egymást, míg idővel változatos erdőkép alakul ki. A különféle korú erdőfoltok az eltérő igényű növényeknek élőhelyet, az erdő állatvilágának változatos táplálkozó és búvóhelyet biztosítanak. A kialakuló vegyes korú erdő képe gyakorlatilag változatlan, legfontosabb ismértve, hogy folyamatosan borítja a talajt, s nagyobb területen nem kerül levágásra sohasem.

Minden erdőszítési és állománynevelési előírás kivétel nélkül a termőhelynek megfelelő állomány (erdei élőhely) fennmaradását, illetve regenerálását, a jelölő élőhelyek megőrzését, illetve helyreállítását célozza, hozzájárulva a jelölő fajok természetvédelmi helyzetének megőrzéséhez, esetenként javításához.

Natura 2000 terület		fakitermelés területe (ha)						
		érintett					redukált	
megnevezése	erdőterülete (ha)	EÜ	TI	TKGY	NFGY	TRV	FF	SZV
Bükk-hegység és peremterületei	6373	124	199	359	376	26	397	11

A Natura 2000 különleges madárvédelmi terület vágásos üzemmódban kezelt erdeinek 23%-ára tartalmaz a erdőterv valamilyen fahasználatot, melyből 6% a véghasználat. Tavágás (a terület 0,4%-án) kizárólag csak nem őshonos fafajokból álló, rossz egészségi állapotú fenyvesekben vagy szerkezetátalakításra szoruló származék erdőkben a szerkezet átalakítása érdekében, azok termőhelynek megfelelő erdőtársulásra történő átalakítása miatt került tervezésre. Sehol nem zavarja az ismert jelölő fajok életterét, további kedvező életteret teremt számukra.

A fokozatos felújítóságok szétaprózottsága és azok erélyének csökkentése a többkorú, vegyes erdőszerkezet fokozatos kialakítását eredményezi, ami a jelölő fajok megőrzése mellett - az élőhelyek fejlődésén keresztül - új védett értékek (jelölő fajok) számára biztosít kedvező feltételeket.

A szálalógóságok és szálalások esetében már a vágásjelölés során érvényesülnek mind a természetvédelmi, mind a Natura szempontok.

A szálaló üzemmódban kezelt 305 ha erdőben tervezett szálalás a természetes erdő működésére alapoz, annak folyamatait utánozza. A természetes megújulási folyamatot mintázva az erdőben közel fahasznynyi átmérőjű lékeket nyitnak, melyekben majd a behulló magok kedvező feltételeket találva facsemetékké fejlődhetnek. Néhány év múlva a mostani csoportoktól távolabb újabb foltokon vágják ki a fákat, a beavatkozások így követik egymást, míg idővel változatos erdőképek alakulnak ki. A különféle korú erdőfoltok az eltérő igényű növényeknek élőhelyet, az erdő állatvilágának változatos táplálkozó és bújóhelyet biztosítanak. A kialakuló vegyes korú erdő képe gyakorlatilag változatlan, legfontosabb ismertetve, hogy folyamatosan borítja a talajt, s nagyobb területen nem kerül levágásra sohasem.

A jelölő fajok védelmét a Tvt. vonatkozó jogszabályi előírásai, továbbá a munkával érintett erdőrésztelre a terv, illetve az erdészeti hatóság – szakhatósági közreműködéssel - kiadott határozatainak előírásai (pl. fajspecifikus időbeli korlátozás) biztosítják.

Minden erdősítési és állománynevelési előírás kivétel nélkül a termőhelynek megfelelő állomány fennmaradását, illetve helyreállítását (szerkezet átalakítás), ezzel a jelölő fajok védelmét, fennmaradását célozza.

Az érintett Natura 2000 területeken tervezett munkák kapcsán az erdőtervbe a jelölő élőhelyek és fajok védelmére beépült előírások, konkrét példák:

- A fakészlet 5 %-áig hagyásfacsoportok kijelölése szükséges (Mályinka 14 A, FVB, FVV)
- A fahasználat során legalább 5m³/ha álló és felvő holtfa hagyandó vissza. A fakészlet 5 %-áig hagyásfacsoportok kijelölése szükséges Ezt a szomszédos erdőrészteltek hagyásfacsoportjaival egy tömbben kell kijelölni. (Tardona 30 B, FVB)
- Időbeli korlátozás *Circaetus gallicus* fészkelése miatt március 15. és augusztus 31. között. Hosszútávon fenntartandó hagyásfacsoport kijelölése az erdőrésztelben. (Kondó 15 E, FVV)
- A Kondó 16 E erdőrésztelben található fokozottan védett madár (kígyász ölyv) fészkelésének zavartalansága érdekében március 15-augusztus 31. között csak erdővédelmi tevékenység végezhető. (Kondó 17 B TKG)
- A fahasználat során legalább 5m³/ha álló és felvő holtfa hagyandó vissza. Hagyasfacsoport kijelölése szükséges a résztel közepén található kúpon, 2 ha-os területen, a tradicionális *Pernis apivorus* fészkelőhelyén. (Varbó 7 D, FVB)
- *Pernis apivorus* fészkelőhely hosszabb távú megőrzése érdekében kisebb területű (0,5-1ha) bontások és véghasználatok végezhetők (Sajóbáony 9 F FVB)
- A BOG/01/164-2/2014. sz. határozathoz mellékelt térkép szerinti 12,3 ha-os védőzónában április 15. és augusztus 15. között az erdővédelmi tevékenységen kívül semmilyen erdőgazdálkodási tevékenység nem végezhető. (Parasznya 7 C TKG, 7 J, 7 L NFGY)
- A TRV során néhány állékony őshonos lombos fa hagyásfaként visszahagyandó! (Varbó 15 B TRV)
- Sziklás rész 0,30 ha - használat során nem érinthető BNPI kijelölte. (Mályinka 36 I NFGY)
- A barlangok környékén a sziklakibúvásos részen a védőzóna érintetlenül hagyandó. Az erdőrésztelben 0,54ha védőzóna került kijelölésre. A hagyásfa csoportokat kímélni kell (Parasznya 6 A SZV)
- Termelés során a víznyelőben és a bejárat körül 10 m sugarú körben vágástéri hulladék nem helyezhető el. (2145/3/2011.) (Parasznya 9 I EÜ)
- 1,00 ha hagyásfasáv a völgy mentén érintetlenül hagyandó. (Parasznya14 B FVB, FVV)
- A tervezett fahasználat során az őshonos fafajú álló és fekvő holtfák - az élőfakészlet 10%-ának mértékéig - nem érinthetők (Mályinka 39 I SZÁL)

Az erdőtervnek a Natura célok érvényesülése érdekében - jelen vizsgálattal összefüggésben - történő változásai (fakitermelési lehetőségek módosításai, végrehajtás korlátozásai):

Jelen eljárás eredményeként a tervidőszak hátralévő részére még a tervben szereplő fakitermelési lehetőségek teljes, végrehajtási szándéktól független felülvizsgálata alapján kerül sor az erdőterv módosítására.

Az erdőtervbe azon többlet korlátozások épülnek be, melyeket - az elmúlt évek gyakorlata szerint - az erdészeti hatóság az éves erdőgazdálkodási tevékenység bejelentések vizsgálatakor, a Natura célok érvényesülése érdekében - az erdő erdőtervezés óta bekövetkezett változásai miatt – írt elő a határozataiban (Evt. 41. § (4) bekezdés c) pontja). A pilot eljárás megnyugtató lezárása érdekében kerülnek be az erdőtervbe a mellékelt táblázatban felsorolt és az alábbi újabb előírások.

- A végvágás fakitermelési lehetőség csökkentése úgy, hogy a veszélyeztetett jelölő élőhelyen álló állományrészt hagyásfacsoporthként kell visszahagyni (Mályinka 35 G).
- A megjegyzések és tervelőírások részletezése rovatba bejegyzés: „A fakitermelés végrehajtása során 5 m³/ha mennyiségben a 15 cm-nél vastagabb, őshonos fafajú álló vagy fekvő holtfát vissza kell hagyni.” (EÜ fakitermelések, Mályinka 26 C, 39 J, Kondó 25 D, Varbó 30 C)
- A megjegyzések és tervelőírások részletezése rovatba bejegyzés: „A fakitermelés végrehajtása során a böhöncös és odvas egyedeket, továbbá a 15 cm-nél vastagabb, őshonos fafajú álló vagy fekvő holtfát vissza kell hagyni.” (növedéfköszörgetések, felújító vágások 107 db; pl. Varbó 3 E)

3.3. A körzeti erdőterv szerinti erdőgazdálkodás várható időtartama, valamint a kivitelezés során várható átmeneti hatások bemutatása.

Körzeti erdőtervezésre 2017-ben kerül sor, a jelenlegi előírások a mostani erdőterv lejártáig érvényesek. A tervben szereplő minden erdőgazdálkodási tevékenység az Evt. és a Vhr. értelmében csak előzetes bejelentés alapján végezhető. A tervezett munkák évenkénti ütemezése – a Vhr. 23. § (1) bekezdésének megfelelően - alapvetően az erdőgazdálkodó döntésén múlik, véghasználatok esetében azok végrehajtására főként az újulati viszonyok alakulásától függően kerülhet sor. Az erdőgazdálkodási tevékenységre tett előzetes (éves) bejelentést – védett terület esetében az Evt. 41. § (10) bekezdése szerint - az erdészeti hatóság a természetvédelmi hatóság (szakhatóság) bevonásával vizsgálja. Az Evt. 41. § (9) bekezdése értelmében a BNPI a vizsgált területre vonatkozó minden olyan, a körzeti erdőtervezés időpontjában nem ismert adatot, tény, változást haladéktalanul köteles az erdészeti hatóságnak a tudomásszerzést követően bejelenteni, amely mint a védelmi célokra hatással lévő körülmény (pl. jelölő faj új fészkelése) eljárás megindítását, korlátozás elrendelését eredményezi. Így minden további, (pl. új adat esetében) a tervben még meg nem jelenő előírás, korlátozás – az erdészeti hatóság határozatán keresztül – érvényesül a védelmi és Natura célok érdekében. A bejelentés vizsgálata során - az Evt. 41. § (4) és (5) bekezdésében meghatározott esetekben – ha az erdő állapotában, illetve a védelmi célokban változás következett be, vagy fennáll ezen célok veszélyeztetése, illetve az erdőgazdálkodó a gazdálkodásra vonatkozó jogszabályokat megsértette a hatóság a munkák feltételhez kötését, korlátozását, vagy tilalmát rendeli el.

A fakitermelés és közelítés, majd az erdei termékek szállítása minden esetben hatással van a környezetre, de a hatás csak akkor lehet jelentős, ha a végrehajtására vonatkozó jogszabályokat (Evt. 73. §, Vhr. 45. §, Tvt. 33. §), vagy az egyes erdőrészekre vonatkozó, az erdőtervben, illetve az erdészeti hatóság határozatába foglalt konkrét előírásokat nem tartják be, ami eljárást von maga után.

Az erdősítési előírások (őshonos fafajú, elegyes erdőtársulások kialakítása, ápolása) a jelölő élőhelyek fennmaradását, illetve helyreállítását (szerkezet átalakítás) segítik elő.

A gazdálkodás intenzitásának – korábbi tervekhez viszonyított - mérséklése (fakitermelések erélyének csökkenése, érintett területek aprózása) és az állománynevelési célok változása miatt az őshonos fafajú erdőkben a természeti folyamatok relatíve gyorsan okoznak kedvező változást és hasonló mondható el a fenyvesek lombos fafajú erdőre váltásáról. A védelmi elsődleges rendeltetés a gazdálkodásra jelentős hatással van, hiszen a fakitermelés annak van alárendelve, ezért a fakitermelések a tervhez képest várhatóan jóval alacsonyabb mennyiségben hajthatók vége. A ténylegesen realizálható faanyag nem csak a természeti folyamatok alakulásától függ (makktermés gyakorisága, mértéke, újulat megmaradása és fejlődése), hanem a védelmi célú korlátozásoktól is, az időjárási viszonyok pedig tovább korlátozzák a gazdálkodást.

A kisebb erélyű véghasználat biztosítja, hogy egy idős állományrész több lépésben, elnyújtva kerüljön letermelésre, így a jelölő fajoknak megfelelő távolságon belül mindig legyen több korosztályból, vegyes szerkezetben erdő. Ez egyúttal az élőhely folyamatos megújulása mellett biztosítja annak stabilitását, és így az időben elnyújtott véghasználat miatt a korábbi jellemzően egykorú tömbök helyén az új erdő már fokozatosan – mozaikosan – vegyes korúvá válik.

A szálalóerdő természetes felújításból származó, őshonos a termőhelyre jellemző erdőtársulás fafajaiból álló elegyes, vegyes korú, vegyes méretű erdő, melynek sajátos szerkezete a természet teremtő erejének hatékony felhasználásával fenntartja az állandó erdőborítást, a folyamatos természetes felújítást és biztosítja az állandó vastagfa hozamot.

Az állománynevelés (tisztítás és gyérítések) elsősorban az állomány stabilitását, fenntarthatóságát és minőségének javulását (értékteremtés) szolgálja. Ezek a célok – az elegyesség terv szerinti növelésével és bizonyos holtfa visszahagyásával együtt - egybe esnek a Natura 2000 jelölő élőhely stabil fennmaradásának, az erdei életközösség gazdagodásának céljaival.

Amennyiben az erdő állapotában (ide értve a természetvédelmi helyzetét és az erdőkárokat) bekövetkezett, a körzeti erdőterv elkészítések előre nem látott változás ezt indokolja, (pl. jelölő faj új előfordulása válik ismertté) az erdészeti hatóság az Evt. 40. § (3) bekezdése szerint hivatalból módosítja az erdőtervet. (Pl. fészkelés biztonsága érdekében a munkák tér- és időbeli korlátozása.) Ha pedig az erdőgazdálkodó az Evt. 40. § (2) bekezdés szerint kéri a terv módosítását, úgy a szakhatóság, illetve nem védett területen a BNPI közreműködésével (belföldi jogsegély keretében végzett adatszolgáltatás) kerülnek előírásra a szükséges korlátozások, tilalmak.

A gazdálkodás és a Natura célok összehangolása állandó kötelezettséget ró az erdészeti hatóságra, az erdőgazdálkodóra és a BNPI-re. A jelölő fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését (javítását) az erdőterv és jogszabályok maradéktalan betartása, a bejelentett éves erdőgazdálkodási tevékenység vizsgálata során – szükség esetén - a tervezett munka feltételhez kötése, korlátozása, vagy esetenként tilalma, illetve ezen előírások betartása együttesen biztosítja.

Az erdőterv és a hatósági határozatok előírásait meghaladóan, az Evt. 7., 10., 41., 51., 53., 55., 57., 59., 60-66., 69., 70., 73-76., 91-96., §, valamint a Tvt. 33. § rendelkezései az adott erdőkben folytatható gazdálkodásra és azok látogatására olyan alapvető tilalmakat, (térbeli és időbeli) korlátozásokat tartalmaznak, melyek segítséget, egyúttal további biztosítékot jelentenek a Natura célok eléréséhez és melyeket a gazdálkodás során az erdőterv erre irányuló külön előírása és a hatóság külön rendelkezése nélkül is be kell tartani.

Mindenütt érvényes, jogszabályok szerinti általános előírások:

- A tervezett munkákat a termőtalaj sérelme, illetve maradandó károsodása nélkül, a talaj védelmére vonatkozó rendelkezések betartásával kell végrehajtani. (Evt. 62., 63. §, Tvt. 31-47. §)
- Minden erdőgazdálkodási tevékenység, de különösen fakitermelés, közelítés és talajelőkészítés során kímélni kell a védett növény- és állatvilágot, el kell kerülni a szennyezést, szemetelést. A munkavégzés során keletkező kommunális és veszélyes hulladék (olajos flakon, gumiköpeny, fékbetét stb.) erdő- és erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló területen átmenetileg sem tárolható, annak folyamatos eltávolításáról gondoskodni kell. (Evt. 2., 57. §, Tvt. 31.-47. §)
- A tervezett erdőnevelési, fahasználati munkák megkezdése előtt az erdőgazdálkodó köteles az erdőrézlet határvonalainak töréspontjaira jól látható és időtálló határjeleket elhelyezni. (Evt. 16. §)
- Az ápoló- és tisztítóvágás, felújítóvágás végvágása és szálalóvágás végvágása, valamint tarvágás kivételével minden fahasználat csak akkor hajtható végre, ha a kivágásra tervezett fák szakszerű megjelölése előzetesen már megtörtént. (Evt. 73. §)
- A fakitermelések során figyelemmel kell lenni a vízforrások és vízbázisok védelmére, a védett élő szervezetek élőhelyére, az élettelen természeti értékek védelmére, a tájképre, valamint az értékes emberi alkotások környezetére. (Evt. 71. §, Tvt. 31.-47. §)
- Az ápolási és erdőnevelési beavatkozások során a természetesnek megfelelő erdőtársulások kialakításával törekedni kell a természetességi állapot megőrzésére, illetve javítására. A munkákat úgy kell a ritkább elegy- és kísérő fajok kíméletével elvégezni, hogy a visszamaradó állomány szerkezete, stabilitása és fejlődési lehetősége javuljon, egyedei ne sérüljenek, a termőhelyi tényezők ne romoljanak. (Evt. 7. §, Tvt. 31.-47. §)
- A fenyőkitermelések után, illetve tartós szüneteltetésük kezdetekor (pl. időbeni korlátozás esetén), készletező helyeken felgyülemlett vágástéri hulladékot minden esetben haladéktalanul meg kell semmisíteni, vagy elszállításáról gondoskodni kell. Ezen túlmenően, a fenyőkárok felszámolását célzó beavatkozásokat úgy kell időzíteni, hogy rajzási időszakban a vágásterületen és környékén ne legyen a szűfélék túlszaporodását elősegítő, frissen kitermelt faanyag. (Evt. 59. §)
- Ha a termőhelynek megfelelő őshonos állományalkotó főfafajok mageredetű természetes felújításának a feltételei adottak, ezt a felújítási módot kell alkalmazni. (Evt. 51. §)

- Mesterséges erdőfelújítás esetén csak az erdőtervben előírt célállománynak megfelelő fafajú, igazolt származású és az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott szaporítóanyagot szabad felhasználni. (Evt. 51. §)
- A véghasználatok végrehajtásánál el kell kerülni a már megtelepült újulat, valamint a talajfelszín maradandó károsodását, ezért fokozott gondot kell fordítani a kivitelezés technológiájának és időpontjának megválasztására. Az erdőtervben előírt újulattal rendelkező erdőrészekben - szálalást és fokozatos felújító vágást - ettől eltérő rendelkezés hiányában kizárólag március 31.-szeptember 1. időszakon kívül lehet végezni. (Evt. 69., 73. §)
- Fakitermelést védett területen kizárólag vegetációs időszakon kívül végezhető, ettől csak kivételes (pl. havaria) esetekben, külön engedéllyel lehet eltérni. (Tvt. 33. §)

3.4. A körzeti erdőterv szerinti erdőgazdálkodás során létrehozandó erdészeti létesítmények és az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterület kialakításának, használatának ismertetése.

A körzeti erdőtervben meghatározott erdőgazdálkodási tevékenységgel összefüggésben 0,93 ha erdő és 1,08 ha egyéb részlet termelésből való kivonására (más célú hasznosítására) került sor.

Erdészeti létesítmények kialakítására a vizsgált terv alapján nem került sor. A terület feltártsága általában megfelel a jelenlegi gazdálkodási követelményeknek, a meglévő út- és nyiladékhálózat – a víz- és időjárási viszonyok függvényében – biztosítja az erdővédelmi, a fahasználati és az erdőfelújítási feladatok ellátásához a feltételeket. Amennyiben az erdőgazdálkodó a faanyag mozgatása érdekében mégis épített közelítő nyom, mint erdészeti létesítmény kialakítását tervezi úgy arra a Natura 2000 területet érintő hatások Korm. rendelet 15. sz. mellékletében rögzített szempontok szerinti vizsgálatát is tartalmazó kérelmére, a szakhatóság bevonásával lefolytatott engedélyezési eljárásban hozott határozatban foglalt feltételekkel, korlátozásokkal kerülhet sor.

A vadkárelhárító kerítés, mint erdészeti létesítmény építése a vadászati hatóság hozzájárulásával, a természetvédelmi hatóság szakhatósági állásfoglalása alapján engedélyezhető.

A meglévő közbiztonsági létesítmények fenntartása - az erdők ilyen irányú rendeltetésének megfelelően - fontos feladata az erdőgazdálkodónak. Csaknem a teljes erdei látogató forgalom érinti a Natura 2000 területeket, ugyanakkor, mivel az az utakon, turistautakon bonyolódik le, ezek szakszerű karbantartása biztosítja, hogy ilyen okból a korábbi (Natura 2000 kijelölés előtt) meghaladó, a természetvédelmi célok megvalósulását akadályozó többletterhelés ne érje a területet. Új közbiztonsági létesítmény kizárólag a Natura 2000 területet érintő hatások Korm. rendelet 15. sz. mellékletében rögzített szempontok szerinti vizsgálatát is tartalmazó beadvány jóváhagyását követően, a védelmi célokat szem előtt tartó engedéllyel létesíthető.

Anyag-nyerő hely, felvonulási létesítmény a gazdálkodás során nem, illetve csak ideiglenesen (rakodó a vágásterületen) keletkezik. Az érintett élőhelyek védelmére (pl. rétek védelmére) az éves bejelentések vizsgálata során - a szakhatóság közreműködése alapján - rendszeresen előírást tesz az erdészeti hatóság. A fakitermeléshez kötődő szállítási tevékenység kizárólag a meglévő utakon és létesítésre engedélyezett közelítő nyomokon történik. Az úthálózat használatára és az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületekre (tisztás, nyiladék, terméketlen) - mivel azok csak rendeltetés-szerűen kerülhetnek hasznosításra - külön korlátozás nem szerepel a tervben. Az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületen (pl. tisztás) tervezett fakitermelést csak előzetes bejelentést követően, a védelmi célokra gyakorolt hatások vizsgálata után veszi tudomásul, illetve ír rá elő korlátozást, vagy tilalmat az erdészeti hatóság.

A tervben nem szereplő, az erdészeti hatóság felé történő előzetes bejelentési kötelezettség nélkül, védett vagy Natura 2000 területen a természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető munkák (pl. nyiladék karbantartása, tisztás kaszálása) kedveznek az élőhelyek állapotának fenntartásában, helyreállításában.

3.5. Az erdőtervezési körzet területén lévő erdő természeti állapotának ismertetése

Az erdők természeti állapotát alapvetően meghatározza az elmúlt évszázadok emberi tevékenysége, így különösen az erdőgazdálkodás korábbi gyakorlata, melynek eredményeként a teljes területet tekintve kimutatható egy viszonylag egyenletes koreloszlás. Ennek ellenére az egy időszakban (pl. két világháború között) kitermelt, viszonylag jól feltárt nagy tömbökben egykorúság a jellemző, miközben a domborzat miatt nehezen megközelíthető (pl. hegytetők és szurdokok) idős állományokban a természeti folyamatok szabadabban érvényesülhetnek. Másik oldalról - főleg erdőrésztlet szinten – vizsgálva, a kilencvenes évekig folytatott gyakorlat miatt (a minőségi faanyagtermelés volt a prioritás) döntően az egykorúság és a térbeli tagozódás hiánya dominál, amit az elegy- és kísérőfajok természetesnél jóval szegényebb előfordulása is tetézt.

Az elmúlt másfél-két évtizedben azonban a felújítások módjának megválasztása, azok térbeli vezetése, a beavatkozások erélye, a nevelővágások gyakorlata (elegyesség fokozása), a felújítások fafaj megválasztása és a természetvédelmi célú korlátozások együttes hatására sokkal változatosabb, természetesebb közlebbi állapotú állományok alakultak ki, illetve teremődtek meg azok kialakulásának, fejlődésének feltételei.

Az erdők 95%-a őshonos fafajokból álló, a bolygatatlan erdőkhöz hasonló szerkezetű és összetételű (természetszerű erdők), vagy meghatározóan a termőhelynek megfelelő őshonos fafajú (származék erdők), melyekben a fejlődésük, nevelésük során jobbra a természeti folyamatok érvényesülnek. Alig fordulnak elő szerkezetükben, fafaj-összetételükben az emberi beavatkozás (gazdálkodás) nyomán jelentős mértékben átalakult (átmeneti erdő) erdők és teljesen hiányoznak az idegenhonos fafajok hibridjeiből álló, szabályos hálózatban intenzív gazdálkodással nevelt nemesnyár és részben fűz állományok (faültetvény). Visszaszorulóban van a döntően idegenhonos, erdészeti tájidegen (fenyő) fafajokból álló (kultúrerdő) állományok tárfoglalása. Az erdészeti (erdőrésztletenkénti) besorolást tekintve tehát kedvező képet kapunk a természetesség állapotáról, ugyanakkor az ökológiailag valóban legértékesebb, többkorú, több szintű (természetesnek mondható) erdők főleg az erdőgazdálkodással kevésbé érintett, már említett extrém termőhelyeken tenyésznek.

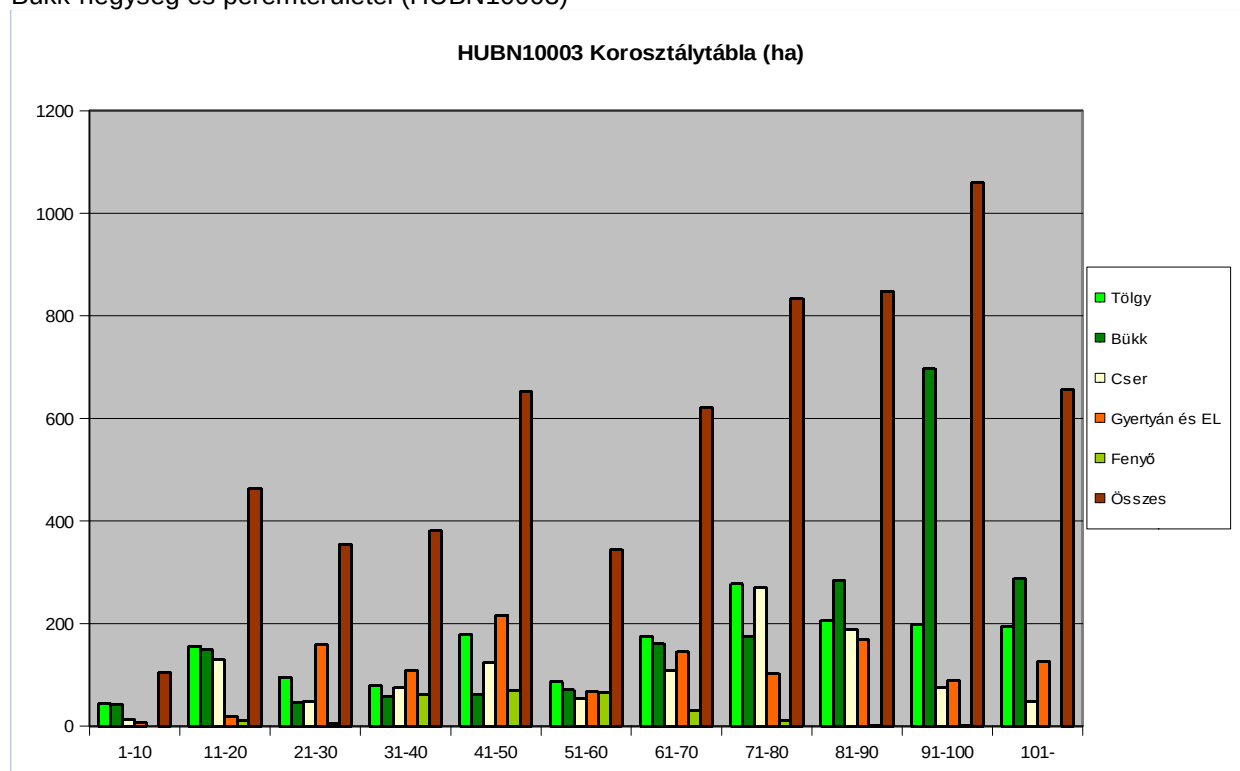
Az erdőtervezési körzetben a Natura 2000 oltalom alatt álló erdők természetessége az Evt. 7. § (1) bekezdése szerint lett besorolva:

Natura 2000 terület	Erdők természetesség szerinti megoszlása (terület %)				
	természetszerű	származék	átmeneti	kultúr	faültetvény
Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003)	48,2	47,0	1,7	3,0	0
Bükk-fennsík és a Lök-völgy (HUBN20001)	60,1	30,5	3,4	6,0	-

A vizsgált terület 96%-át borítják erdők, melyek természetességi állapotának szinten tartást, javítását szolgálják az erdőtervben lévő konkrét előírások, illetve azok hiánya (természeti folyamatok szabad érvényesülése).

A Natura 2000 oltalom alatt álló erdőkben az egyes fajok korosztályainak területe (ha):

Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003)

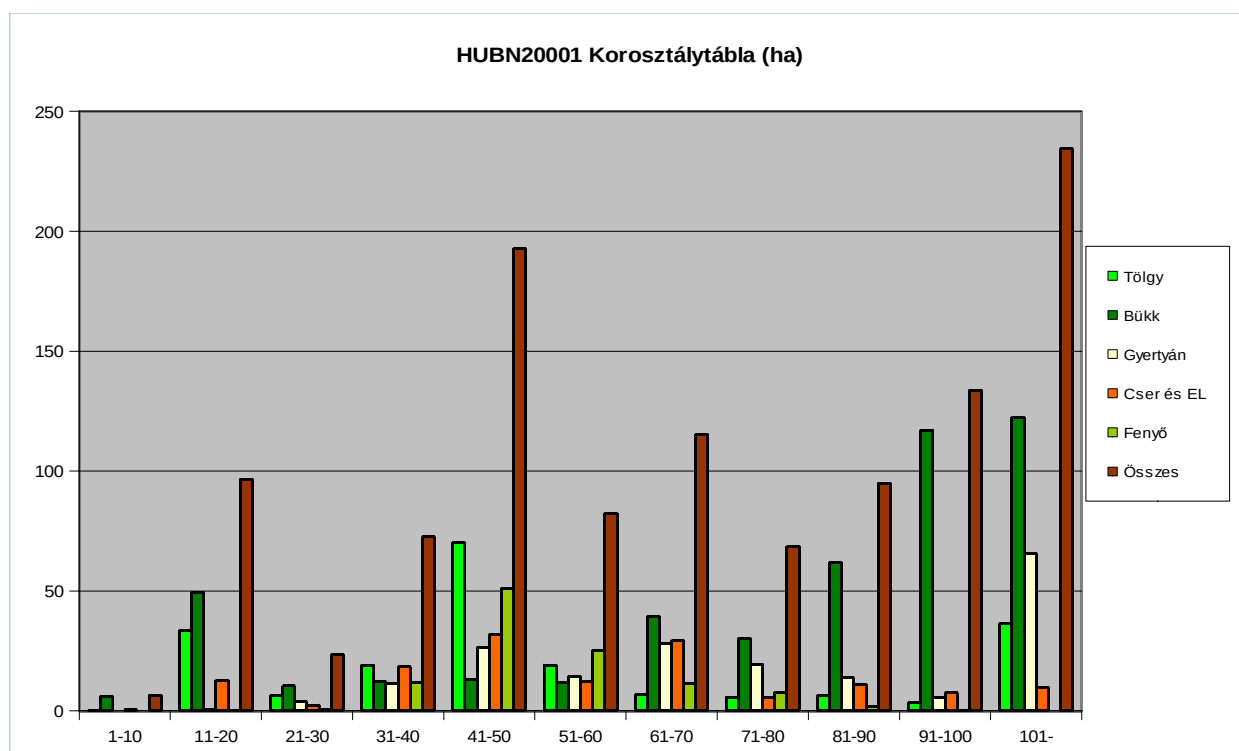

A diagram vizsgálata alapján látható, hogy a site körzetbe eső területének 77%-át a bükk és a tölgyek, valamint az ezeket kísérő gyertyán, 18%-át pedig a cser teszik ki. Ezek a fajok képezik a bükkös és a gyertyános-kocsánytalan tölgyes faállománytípusok alapját, melyek gyakorlatilag a Szubmontán és montán bükkösök (9130), a Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150), valamint a Pannon gyertyános-tölgyes (91G0) és Pannon cseres-tölgyesek (91M0) jelölő élőhelyek fő állománytípusait jelentik. Kedvező, az élőhelyek fenntartásának fontos biztosítéka a bükk fafaj stabil, egyenletes eloszlása.

Fiatalabb korosztályokban az egyéb lombos elegyfajoknak (EL) viszonylag alacsony az aránya, ezért már tisztítási kortól kezdődően az elegyfajok állományon belüli megtartására kell törekedni, amit az erdőtervi előírások is tükröznek. Ez a természetességi állapot javítását is elősegíti. Szintén alacsony az egyéb lombos elegyfajok aránya a 91-100 éves korosztályban, ahol túlnyomó többségben a bükk fafaj van jelen, sokszor szinte elegyetlen állományokban. Ezen erdők esetében a felújítás tervezésekor fordítunk különös figyelmet az előforduló elegyfajok kíméletére, biztosítva a nagyobb számban történő megtelepedésük lehetőségét.

Az idősebb korosztályok jobb természetességi állapotát, elegyességét mutatja az elegyfajok ott látható magasabb aránya. Főként itt fordulnak elő a területen a Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erdői (9180) és a Pannon molyhos tölgyesek (91H0). Ezek, valamint a Mészkerülő bükkösök (9110) jellemzően faanyagtermelést nem szolgáló, teljes korlátozás alá eső erdőrészekben, illetve azok érintetlen részterületein találhatóak.

A fenyő a 10-80 éves korosztályok mindegyikében, de ma már szórtan, kisebb foltokban található meg. A legfiatalabb korosztályokban pedig kevés kivétellel elegyként, (pl. vörösfenyő, lucfenyő) és nem állományalkotó főfafajként van jelen. Egészségi állapota és az erdőtervi előírások (szerkezet átalakítás) miatt további gyors térvesztése várható.

A grafikon elemzése során alapvetően a fentebb már leírt megállapításokat lehet tenni azzal a különbséggel, hogy mivel az itteni erdők jellemzően magasabb térszintben helyezkednek el, ezért a Pannon gyertyános-tölgyes (91G0), Pannon cseres-tölgyesek (91M0) és Pannon molyhos tölgyesek (91H0) jellemző erdőállományai jóval kisebb területen vannak jelen, a bükk faj meghatározó.

Összefoglalva:

Az erdőtervezési körzetben lévő erdők természetességi állapota kedvező, a tervezett erdősítési előírások ennek az állapotnak a szinten tartását, illetve fejlesztését szolgálják, a (fenyvesek) szerkezet átalakítása révén pedig tovább csökken a kultúr erdők aránya. A fahasználati beavatkozások (nevelővágások, fokozatos felújító és szálaló vágások) az elegyesség növelése és a felaprózott és elnyújtott felújítási folyamat révén szintén hozzájárulnak a vegyes szerkezetű, elegyes (természetszerű erdők) állományok térfoglalásának növeléséhez, a nagy területű, egykorú erdőtömbök átalakításához, az élőhelyek fenntartásához, a fajok életfeltételeinek javításához.

A távlati célállományok terv szerinti megvalósítása élőhely rekonstrukciót, illetve fejlesztést, a természetességi állapot javulását, a gyakorlatban a természetes felújításokban erdőrészesen belüli vegyes állományszerkezetet és a fenyvesek őshonos lombos állományokkal történő leváltását jelenti.

Átalakító üzemmodd jelenleg csak kísérleti (1%) méretben jelenik meg a tervben.

Szálaló üzemmodd – szintén kísérleti jelleggel – kezelik a terület 6%-át.

A fajösszetétel és korosztály szerkezet üzemi méretben nyújt jó alapot a folyamatos erdőborítást biztosító szálaló üzemmoddra történő átállás eléréséhez szükséges első lépésként az átalakító üzemmodd bevezetéséhez a következő erdőterv készítésekor.

3.6. A körzeti erdőterv társadalmi, gazdasági következményeinek leírása

Parasznyai körzet egyrészt a Bükk hegység északkeleti részén, másrészt a Heves-Borsodi-dombság erdészeti táj délnyugati területén döntően hegy-, és részben dombvidéki, változatos domborzatú területet foglal magába. A központi-Bükk az irtásrétek kivételével ma is zárt erdőterület, ahol a klímaregionális erdőtársulások a cseres-tölgyes övtől a hegyvidéki bükkös övig, viszonylag szabályszerűen követik egymást. A dombvidéken a cseres-tölgyesek és gyertyános-tölgyesek mellett a hűvösebb klímájú területeken bükkösök is találhatók.

Az erdőtervezési körzetben évszázadokra visszanyúló hagyományai vannak az erdőgazdálkodásnak, a Parasznyai Magyar Királyi Erdőgondnokságról 1887-ben készült el az első önálló, részletes üzemterv. Ez a nagy gazdasági világválság és a háborúk idejét leszámítva – kisebb-nagyobb eltérésekkel - szabályozott módon biztosítja az erdő hosszú távú, tartamos megőrzését. Ennek is köszönhető, hogy az erdőtervezési körzet erdőterületének magas az ökológiai értéke, csaknem teljes területén megfelelt a Natura 2000 hálózat kijelölés kritériumainak.

Minden nemzetgazdasági ágazatnak, így az erdőgazdálkodásnak és a fafeldolgozásnak mai napig fontos szerepe van az alapvető igények (ipari- és tűzifa) kielégítésében a vidék lakosságmegtartó képességének megőrzésében, amit az erdei mellékhaszonvételek (pl. gomba, gyógynövény gyűjtése) is segít. Különösen fontos a képzett szakmunkások foglalkoztatása (fakitermelés, szállítás, fafeldolgozás) és a nagyobb élők munkai igényű tevékenységek (erdőfelújítások ápolása) fenntartása a súlyos foglalkoztatási gondokkal küzdő régióban, illetve megyében. A körzet országos átlagot mutató munkanélküliségi aránya megköveteli, hogy az erdészeti ágazat is hozzájáruljon a foglalkoztatási szint fenntartásához, növeléséhez, a nemzeti erőforrásoknak (így a humán erőforrásoknak) ésszerű hasznosításához, növelve ezáltal is a térség eltartó, megtartó képességét. Erre a célra előnyösen felhasználhatók az erdőgazdálkodást ösztönző támogatások, amelyek segítségével a foglalkoztatási gondok is enyhíthetők és az erdők természetességi állapota, ökológiai értéke tovább javítható. Az erdőgazdálkodás egyúttal a megújuló energiahordozók bővített újrateherelésében is fontos szerepet tölt be. A társadalomban a természetes anyagok felhasználása és alkalmazása iránti igény észrevehetően egyre növekszik, ami az erdei haszonvételek korábbiakban megszokott szintjének fenntartását teszi szükségessé, az erdő által meghatározott környezeti elemek és természetes élőhelyek védelmének figyelembevételével.

Az erdőtervezési körzet nagyváros közelében helyezkedik el, ezért az ipari és más káros környezeti hatások miatt kiemelkedően fontos az erdők egyéb, nem fatermesztési funkcióinak érvényesülése. A lakosság részéről a környezeti elemek, a természetes élőhelyek és élőlények védelme – a káros hatások mérséklése és a közjóléti funkció erősödése – fokozott igényként jelentkezik, amivel összhangban vannak a Natura 2000 célok eléréséhez szükséges intézkedések végrehajtása. A látogató forgalom, illetve annak természetvédelemmel összehangolt irányítása (turistautak kijelölése, pihenő helyek elhelyezése) fontos feladat. Az erdők ilyen terhelését nagyban növeli, hogy a turizmus szempontjából országosan kiemelt térségről van szó. A turisztikai fejlesztések a leépült nehézipar után a térség kitörési lehetősége, melyhez jó alapot ad a szakszerű erdőfenntartás, hiszen ez biztosítja tartósan az erdők látogatók számára is attraktív fennmaradását (erdei iskolák, ökoturizmus).

A körzeten belül a az állami erdők aránya 79%, a magánerdőké 21%.

A gazdálkodásban - az állami erdőket nem tekintve – a magánszemélyek, gazdasági társulások és erdőbirtokossági társulatok egyaránt, hasonló mértékben jelen vannak.

A távlati tervezés, a távlati erdőkép kialakítása a termőhelyi adottságok, az országos-regionális fafajpolitikai irányelvek és helyi adottságok figyelembevételével történik, tekintettel a természetszerű erdőgazdálkodás prioritására.

4. Az erdőterv hatásainak értékelése, a várható természeti állapotváltozás leírása és azok hatásainak értékelése a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyekre és fajokra.

4.1. Általános tervezési irányelvek

- A homogén egykorú tömbök esetén az állományok felújítási ciklusa elnyújtottan, és egészségi állapotuk függvényében legyen tervezve. Tömbös terület esetén az összevágások elkerülése végett a mozaikosság elvét kell alkalmazni.
- Az adott termőhelyi viszonyoknak megfelelő őshonos fafajok állományaiban, valamint a tájidegen fafajok és őshonos fafajok vegyes állományaiban (ha az elegyarány viszonyok lehetővé teszik) természetes felújítási módszereket (fokozatos felújítást, szálalóvágást, szálalást stb.) kell alkalmazni.

- A nevelővágások során is törekedni kell a természetes erdőtársulásoknak leginkább megfelelő fafaj és mozaikos kor összetétel fenntartására. Kísérő fafajok védelmére gondot kell fordítani.
- Tájidegen fafajok őshonos lombos fafajokkal való együttes jelenléte esetén a nevelővágásokat (tisztításokat, gyérítéseket) az őshonos lombos fafajok kíméletével kell tervezni. Ugyanezen állományoknál – amennyiben van rá mód – kerülni kell a teljes tarvágások alkalmazását.
- Őshonos lombos fafajok fiatal, magas törzsszámú (sűrű) állományaiban – az elegyfák kíméletével, a tájidegen fafajok visszaszorításával – tervezhetők a tisztítások és törzskiválasztó gyérítések.
- A leromlott állapotú fenyveseket, koruktól függetlenül, az egészségi állapotuk alapján kell véghasználatra tervezni. A felújításukat szerkezet átalakítással kell végrehajtani, őshonos fafajokkal, elegyes állományok létrehozása érdekében.
- A véghasználati előírás tervezésénél sürgősségi prioritással kell kezelni az egészségileg erősen leromlott kritikus érték alatti záródású állományokat.
- A termőhelyi viszonyoknak megfelelő, potenciális erdőtársulásokhoz közelítő faállomány-összetétel kialakítása és megtartása, valamint a táplálkozási kapcsolatokon keresztül kötődő állatvilág életfeltételeinek biztosítása érdekében tekintettel kell lenni az őshonos elegy fafajokra (hársak, magas kőris, szilek, juharok, vadgyümölcsök, bibircses nyír, rezgő nyár, stb.), azokat szálanként vagy kisebb csoportokban meg kell kímélni (ezt a tervezésnél már hangsúlyosan figyelembe kell venni)!
- A véghasználatra kerülő erdőrészeket a nagyobb kiterjedésű, összefüggő vágásterületek (illetve a későbbiekben: fiatalosok) kialakulásának elkerülése érdekében a lehetőségekhez mérten mozaikosan kell kijelölni úgy, hogy a végvágásra kerülő erdőfoltokat elválasztó állományok két famagasságnál keskenyebbek nem lehetnek.
- A véghasználatok során fellépő, meglehetősen drasztikus élőhely-változások mérséklése céljából kívánatos a vágásterületek monotonitását megtörő, átmeneti jellegű élőhelyet és fajok sokaságának menedékhelyet nyújtó, hagyásfa-csoportokat visszahagyni. A faállomány területének maximum 10 %-át kitevő, 0,1-2,0 ha területű hagyásfa-csoportokat célszerű az erdőrészeket nehezebben hozzáférhető, félreeső részein visszahagyni, azokat az erdőtervben külön fafajsorban szerepeltetni. Ezek területi elhelyezkedését a leíró lap „Megjegyzés” rovatában fel kell tüntetni.
- Tarvágásos véghasználatot általában csak tájidegen fafajok állományaiban indokolt tervezni és nem védett természeti területen a fokozatos felújítógátás feltételeinek hiánya esetén. Ahol a tájidegen fafajok jelenléte 50% alatti, és az őshonos fafajok szórt elhelyezkedése lehetővé teszi, törekedni kell a tarvágás elkerülésére és valamilyen fokozatos felújítógátás jellegű tevékenység tervezésére. Tarvágások tervezésénél be kell tartani a vonatkozó területi korlátozásokat.
- A tervezési munkák során figyelemmel kell lenni a véderdőkre, illetve a véderdő-foltokat tartalmazó erdőrészekre. Bennük fahasználati munkákat tervezni legtöbbször nem indokolt. Véderdő-foltokat tartalmazó erdőrészek esetében a „Megjegyzés” rovatban célszerű utalni a területi korlátozásokra, a részterületi fahasználatokra.
- Természetszerű állományok számára alkalmas termőhelyeken szakmailag indokolt a tájidegen fafajú erdők fafajcserés átalakítása. A szerkezet-átalakításra szoruló erdőrészekben erdősítések tervezésénél tehát a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, őshonos fő- és elegyfajokat kell előnyben részesíteni!
- Az erdőgazdálkodás kereteit meghatározó erdőtervezést – természetvédelmi oltalom alatt nem álló területen is – az élő és élettelen természeti értékek megőrzésének kell alárendelni. Az egyes erdőrészekben előforduló természeti értékeket az erdőrészlet-lap „Megjegyzés” rovatában fel kell tüntetni (pl. fokozottan védett madárfaj fészkelőhelye), s a megőrzésükhöz szükséges feltételeket (területi, időbeli, technológiai, stb. előírásokkal, korlátozásokkal) a tervezés során biztosítani kell.

- A szálalások tervezésének célja, hogy – az arra alkalmas erdőkben - a faanyag nyérése mellett kialakuljon a természetes felújításból származó, őshonos, a termőhelyre jellemző erdőtársulás fafajaiból álló elegyes, vegyes korú, vegyes méretű erdő, melynek sajátos szerkezete a természet teremtő erejének hatékony felhasználásával fenntartja az állandó erdőborítást, a folyamatos természetes felújítást és biztosítja az állandó vastagfa hozamot.

A körzeti erdőterv elkészítése során figyelembe vett természetmegőrzési szempontok:

Az erdőhöz kötődő közösségi jelentőségű jelölő fajok és jelölő erdei élőhelytípusba tartozó erdők kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, kiemelten a természetességi állapot fenntartása, illetve lehetőség szerinti javítása.

Az érintetlenséget igénylő érzékeny termőhelyek, élőhelyek (pl. hársas törmeléklejtő-erdők, szilikát sziklaerdők, molyhostölgyes bokorerdők, sziklaerdők, mészkőrűlő bükkös és tölgyes vánkormohás típusai, szurdokerdők, égeres láperdők) a természetvédelmi és Natura céloknak is megfelelően elhatárolásra kerültek a véghasználatra tervezett részekről, erdőrészlet megosztással, vagy a BNPI kijelölése alapján. Itt teljes korlátozás (faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód), vagy legfeljebb az erdőállapot fennmaradását biztosító fakitermelési lehetőség került megállapításra.

Őshonos fafajokból álló állományok esetében kizárólag, nem őshonos fafajokból álló állományok esetében lehetőség szerint őshonos fafajokkal került megtervezésre az erdőfelújítás. A nem őshonos főfafajú (fenyves) állományokban – egy erdőrészlet kisebb részterületének kivételével - kötelezővé vált a fafajcserés felújítás (az erdőszerkezet Evt. 55. § szerinti átalakítása), ezért erdősítési célállományként kizárólag őshonos fafajú (elegyes) állomány került előírásra.

A nevelővágások tervezésekor a termőhelynek nem megfelelő, vagy az erdészeti tájidegen elegyfajok – különösen az intenzíven terjedő fajok – visszaszorítását és az őshonos elegy- és kísérő fajok kíméletét biztosító fakitermelési előírás. Az ún. "böhöncös" őshonos egyedek egy része is meghagyandó.

Egészségügyi termelés őshonos állományokban csak kivételes esetben, a Bükk Nemzeti Park Igazgatósággal előzetesen egyeztetve kerül tervezésre.

A vágásos és átalakító üzemmódban kezelt erdőkben – a termőhelynek megfelelő, őshonos fafajú állományokban, így a jelölő élőhelyeken is a tarvágás tilalma mellett a többkorúság kialakítása érdekében általános a csökkentett erélyű fakitermelés, kisebb erélyű bontóvágás, illetve szálalóvágás. A Tvt. 33. § rendelkezéseinek megfelelően a véghasználatok tervezésekor kiemelt szempont az egykorú erdőtömbök kialakulásának megelőzése, az állományok változatosságának fokozása, a felújítóvágások szétaprózódása. Az összevágások elkerülése úgy, hogy 5 hektárt sehol sem haladhatja meg a még be nem fejezett egybefüggő erdőfelújítás mérete. Ez fontos eszköze a korábban egykorú erdőtömbök mozaikossá tételének, vegyes szerkezetű erdők létrehozásának. Hosszú időre segíti a természetvédelmi célok megvalósulását és számos jelölő faj (pl. lepkek, növények) számára teremt kedvező feltételeket az élőhelyátmentés céljait szolgáló hagyásfacsoportok visszahagyása. Kiemelten fontosak a vizes élőhelyek, illetve az extrém száraz termőhelyek.

A természetes felújítások időbeni elnyújtása szintén a (védelmi) Natura célokat szolgálja, ezért a jelölő élőhelyeken a vágásérettségi korok emelésével és a véghasználatok felújulás mértéktől elmaradó erélyével a vegyes erdőszerkezet kialakítására, az erdei életközösség gazdagodására kell törekedni az élőhelyek stabilitása, gazdagodása, egyúttal a jelölő fajok védelme érdekében.

Az erdőtervezéskor hatályban lévő 1996. évi LIII. törvény értelmében, ex lege védett források környezetében (forrásmedencék + 10-30 m sugarú védőövezet) fahasználati munkafázisok (fakitermelés, közelítés, felkészítés) nem végezhetők. A források előfordulásának tényét, illetve a megőrzésük érdekében szükséges előírásokat az erdőrészlet-lap „Megjegyzés” rovatában feltüntettük.

Védett, egyúttal közösségi jelentőségű, fában fejlődő bogár-, valamint az odúlakó madár- és más állatfajok életfeltételeit javítja a fakitermelésekre széles körben alkalmazott, az idősebb, de még állékony fafajokból, illetve böhöncös, odvas faegyedekből hagyásfa, illetve hagyásfa csoportok visszahagyása. Szintén ezen jelölő fajok védelmét szolgálja - a BNPI által megfogalmazott elvárások szerint – a holtfa meglétéhez szükséges korlátozások (visszahagyás) előírása és hogy a külön

fafajSORban le nem írt (összes fatérfogathoz képest relatíve kevés, de ökológiailag igen fontos) álló és fekvő holtfára nem készült fakitermelési előírás, vissza kell hagyni az erdőben. Ezen felül az elhalt, károsodott fákra vonatkozó egészségügyi fakitermelés erélye is mérséklődött.

Revírfoglalási, szaporodási és utódnevelési időszakban a védett madarak, egyúttal közösségi jelentőségű állatfajok védelmét megfelelő mértékű tér- és időbeli korlátozással kell biztosítani. A fészkek környezetében érintetlenül hagyandó védőzóna került lehatárolásra, míg a fészkek tágabb környezetében a szaporodást, utódnevelést segítő az erdőgazdálkodásra vonatkozó időbeli korlátozás lett elrendelve. Hasonló kedvező hatások érdekében esetenként idő állományrészek, illetve facsoportok visszahagyásra kerültek. A madárfajok speciális igényeit a terv készítésekor messzemenően figyelembe vették.

Erdővédelmi okból, illetve szerkezet átalakításra tervezett lucfenyves állományok tarvágásakor minden esetben az összes őshonos faegyed kitermelésének tilalma előírásra került. Figyelemmel arra, a tényre, hogy a terület egyúttal Magyarország kiemelt turisztikai célpontja gyakran a közjóléti létesítmények (pl. pihenőhelyek) környezetében is hagyásfa csoportok kerültek kijelölésre. A hagyásfák csak különleges esetben, így veszélyelhárítás érdekében (pl. elektromos hálózat, épület veszélyeztetése) termelhetők ki, és a faanyagukat holt faanyagként a területen kell hagyni, melyről csak szakmai szempontok alapján, így különösen az erdő védelme érdekében lehet eltérni.

Az erdőtervi előírások és korlátozások a teljes erdőrészlet azon részét érintik, ahol az adott jelölő faj, illetve élőhely ténylegesen előfordul, illetve a tervelőírással a faj és élőhely megtelepedésének a lehetősége megteremthető. Mindezek olyan mértékűek, amelyek szükségesek a Natura 2000 célok eléréséhez, ugyanakkor nem jelentenek indokolatlan korlátozásokat az erdőgazdálkodásban, illetve éppen ellenkezőleg a tartamosság felé hatnak, ezzel segíti az erdőgazdálkodás hosszú távú céljait.

Az üzemtervtől eltérő tevékenységek engedélyezése (Evt. hatálybalépése előtt), illetve az erdőterv módosításai (2009. július 10. után) során figyelembe vett szempontok:

Üzemtervtől eltérő tevékenység, illetve (az Evt. hatályba lépését követően) erdőterv módosítását az erdőgazdálkodó kérelmére, vagy hivatalból végezte az erdészeti hatóság. A kérelemre folytatott eljárásokban a módosításnak alapvetően két oka volt, a bekövetkezett károsítások (bükksövényben viharok, fenyvesekben száradás), vagy az újulat fejlődését, fényviszonyok változását segítő, az eredeti meghaladó mennyiségű fakitermelési lehetőség biztosítása. Ez utóbbi okból engedélyezett erdőterv módosításokra jellemzően megtakarítási kötelezettség előírásával került sor, vagyis az erdőtervből azonos mennyiséggel törlésre kerül más erdőrészletben megtervezett fakitermelési lehetőség. A hivatalból végrehajtott erdőterv módosításoknak szintén két fő oka volt. A lucfenyő száradással összefüggésben erdővédelmi céllal fakitermelés és - amennyiben a pusztulással érintett terület meghaladta a fél hektárt (Evt. 51. § (7) bekezdés) - őshonos fafajú erdőfelújítás előírása, illetve a védett (jelölő) madárfajok élőhelyének védelme érdekében a megváltozott körülmények (pl. új fészkefoglalás) miatt a Natura célok érdekében szükséges korlátozások érvényesítése.

4.2. Natura 2000 területenkénti értékelés

A terv hatásainak értékelésére azon jelölő fajok és élőhelytípusok vonatkozásában kerül sor, melyekre a 2.3. fejezetben megállapításra került a terv szerinti erdőgazdálkodás általi érintettség.

A Natura célok érvényesülését segítő általános erdőkezelési irányelveket a 4.1. fejezet tartalmazza.

HUBN10003 Bükk hegység és peremterületei

A vizsgálati területen elsősorban erdei fajok előfordulása jellemző, a ragadozó madarak száma alapján közösségi jelentőségű terület (kígyászölyv, darázsölyv, uráli bagoly), de ezek mellett jelentős a középfakopáncs, a harkályok, az örvös légykapó, hamvas küllő itteni állománya is.

Az erdőgazdálkodással érintett jelölő madárfajok

Harkályfélék (*Dendrocopos* spp., *Dryocopus martius*, *Picus canus*)

A harkályfajok nagyon érzékenyek az élőhelyük megváltozására, elsősorban a holt fához való erős kötődésük miatt (fészkelőhely, táplálkozóhely). Idős erdőállományokhoz kötődnek, melyekben a holt fa aránya is megfelelő. Mivel a jelölő harkályfajok nem vonulók, magas a fészkelőhelyhez való hűségük.

A természetes, fészkelésre alkalmas erdőterületeken belül is számos faj élőhely-specialistaként értékelhető. Az élőhely minőségét jelző, a fajok által hasznosított források számos esetben kvantifikálhatók (úgy mint a preferált táplálék, a holtfa anyaga, minősége, mennyisége, az élőhelyfoltok mérete). Az erdészeti beavatkozások közvetlenül érintik ezen fajokat.

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében előírt védelmi intézkedések:

- Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére.
- A fészkelőhelyek háborítatlanságának biztosítása érdekében a revírfoglalási, költési, utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.

Egyes harkályfélék specifikus igényei:

A **közép fakopáncs** erősen kötődik az idős, tölgy dominálta erdőtípusokhoz. Elsősorban felületlakó rovarokkal táplálkozik az év nagy részében, így a rovarfajokban gazdag repedezett kérgű fafajok (elsősorban tölgyek) fontos táplálékforrást biztosítanak a faj számára. De táplálékként a levelekről begyűjthető rovarok is szerepelhetnek. Az erdőfoltok mérete befolyásolja a fészkelés sikerességét, az utódok számát is (bár a vizsgálatokat a nagy fakopáncs esetében végezték): így az erdőterületek fragmentációja jelentős negatív hatásként értékelhető a reprodukciós sikeresség tekintetében is.

Az erdőtervben - a korábbi állapothoz képest - az erdő jelentős fragmentációja nem következik be, így nincs negatív hatása a faj természetvédelmi helyzetére.

A **fehértű fakopáncs** a kifejezetten idős (sok esetben 100 évnél idősebb) erdőállományok fészkelőfaja. Elsősorban a bükkösöket preferálja, de ritkán tölgyes állományokban is megjelenik fészkelőként. Fészket derékba tört fatörzsek, elhalt, kitört vastag ágak vége alatt 0,5-1 méterre készíti. Kifejezetten a pudvás, korhadó fatörzsekbe ácsolja odúját. Szüksége van mind álló, mind fekvő holt fára, mivel táplálékát egyaránt keresi mindkettőben. A faj megőrzése szempontjából rendkívül fontos az idős erdőállományok megléte és a holtfa biztosítása a revírek közelében.

A magas vágáskorok miatt – a tartamos erdőgazdálkodásnak köszönhetően – mindig vannak idős (100 évnél idősebb) állományok. Az odvas és lábön száradt fák, facsonkok visszahagyásra kerülnek, így a faj fennmaradásához szükséges holtfa rendelkezésre áll. Viszonylag egyenletes eloszlásban találhatók a vizsgált területen faanyag termelést nem szolgáló érintetlen erdők is.

A **fekete harkály** alapvetően a magas, hosszú törzsű lombhullató erdőket preferálja. Az élőhelyválasztását valószínűleg a speciális táplálék igénye is meghatározza (pl. hangyák). Alpokban végzett felmérések alapján a magas lombkorona-záródású (80-90%), közepes – magas fasűrűségű (1200 – 1400 fa/hektár) erdőállományokhoz szignifikánsan köthető a faj. A vizsgálatok azt is kiderítették (1991-2004 között), hogy számos fészeküreget és odút folyamatosan használtak a harkályok évről-évre (ismeretesek olyan üregek, melyeket folyamatosan nyolc évig használtak, esetenként ugyanaz a madár (pár)). Ugyanezen vizsgálat – összehasonlítva más harkályfajokkal – megállapította, hogy a fekete harkály kevésbé érzékeny az erdőkezelésekre, jó adaptációs képességekkel rendelkezik. Mindezek miatt a fajra az erdőterv szerint folytatott erdőgazdálkodás nincs kedvezőtlen hatással.

A **hamvas küllő** gyakran előfordul nyílt ligetes területeken, kisebb kiterjedésű fás területeken – fasorok, parkok, temetők, kertek, szőlőterületeken, mezőkön, legelőkön, part menti fás területeken, kevésbé zárt erdőkben – ill. bükkösökben, vegyes állományú lombhullató erdőkben. Tipikus élőhelyeként a ritkás öreg tölgyeseket, ligeterdőket és idősebb bükkösök széleit nevezik meg, ha ezen részeken odúkészítésre alkalmas fákat talál. A küllőfajok erősen táplálék-specifikusak (hangyák). A hamvas küllő csak akkor épít új odút, ha a területén nincs több elhagyott vagy olyan odúk találhatók azon a területen, amelyek más (konkurens) madarak által már lakottak. A hamvas küllő élőhelye tehát az odvas fák visszahagyásával és az erdőgazdálkodás során keletkező ritkás (bontott) állományokkal, erdőszélekkel egyértelműen bővül.

Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)

Közép-Európában az örvös légykapó állományai stabilnak mutatkoznak. A faj hiányát legtöbbször az odvas fák hiánya, a nyílt záródású fiatalos erdőállományok (pl. vágásterületek, fáslegelők) meglétével magyarázzák. Az erdőben található holtfához, mint fészkelőhelyhez kevésbé kötődése az élőhely

jellegének a függvénye. Az erdőtípus tekintetében tágtűrésűnek mutatkozik, mind a tölgyes, mind a bükkös állományokban megtalálható.

A holtfa és odvas fa visszahagyásával a harkályféléknél leírtakhoz hasonlóan légykapókra sincs jelentős káros hatással az erdőterv szerinti erdőgazdálkodás.

Kék galamb (*Columba oenas*)

Rendszeres erdei fészkelő, fészkelőodút legtöbbször a fekete harkály „állítja elő”. Téli időszakban pusztai, síkvidéki területeken át is telet, rövid távú vonulónak tekinthető. Lengyelországi fészkeszelekciós vizsgálatok kimutatták, hogy a predáció (pl. nyuszt) esélyét csökkenti, ha a kék galamb a simakérgű bükkfákat és a magasabban fekvő odúkat preferálja. A telepek fennmaradását az is szolgálhatja, hogy a bükk eleve hosszabb életű a természetes erdőállományokban. A vizsgálatok szerint az élő fát preferálja az álló holtfával szemben (a thermoreguláció biztosításával). Fészkelő állományainak fenntartását a nagyméretű élő bükkfák és megfelelő – fekete harkály által kivájt – odúk megléte biztosíthatja.

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére.
- A fészkelőhelyek háborítatlanságának biztosítása érdekében a revírfoglalási, költési, utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.

Az érintetlen véderdők, hagyásfacsoportok biztosítják a faj kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését. A fentiek korlátozások betartása esetén az erdőgazdálkodás nincs jelentős kedvezőtlen hatással a fajra.

Kígyászölyv (*Circaetus gallicus*)

A ragadozómadarak között táplálékspecifikusnak tekinthető, táplálékának cca. 95%-át kígyók (siklók) alkotják. Speciális tápláléka miatt nagy vadászterületre van szüksége, amelyet a levegőben vitorlázva kutat át zsákmány után. Fészkelőként elsősorban zavarástól mentes erdőállományokat preferál, míg táplálkozóterületként a nyílt, napos, facsoportokkal és bozótosokkal ritkán benőtt vidéket kedveli. A fészkek általában tölgyön, erdei vagy feketefenyőn van. A kígyászölyv legtöbbször maga építi a fészket, ritkán más ragadozómadarakét foglalja el. A faj méretéhez viszonyítva meglepően kicsi fészket a fák csúcsi részébe építi (számos esetben a tölgyfákon található fagyöngybe rejti).

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- A fészkelőhely körül 200 méter sugarú körben a fészkelőhely védőzónája kerül kijelölésre (a domborzati és állományviszonyok figyelembevételével).
- Időbeni korlátozás a fészkek körüli 400 m sugarú körön belül (a domborzati és állományviszonyok figyelembevételével) március 15. és augusztus 31. között van.

Az ismert ragadozó madár fészkek környezetében a védőzónák kijelölése a BNPI adatszolgáltatása alapján a korábbi években már megtörtént. A faj táplálkozási területként előnyösen tudja hasznosítani az erdőgazdálkodás során keletkező vágásterületeket.

Darázsölyv (*Pernis apivorus*)

Elsősorban a melegkedvelő - helyenként felnyíló - erdei élőhelyekben fészkel molyhos és cseres-tölgyesekben. Szórványosan mezofil, üde zárt erdőkben is megtelepszik (pl. gyertyános-tölgyesek, sziklaerdők). Számos esetben a középkorú erdőállományokat preferálja, így már a gyérítések során is veszélyeztetett lehet. Táplálkozása révén (darazsak, bábok) sok esetben tartózkodik a talajon, így részben fontos számára a fekvő holtfa jelenléte is. A többi ragadozómadárhoz hasonlóan az emberi zavarásra érzékeny, elsősorban a fészkelési időszakban, a fészkek közelében.

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- A faj védelme érdekében az erdőgazdálkodási tevékenységgel összefüggésben a fészkelőhely környékén 100 méteres védőzóna hagyásfacsoportként való visszahagyása, az emberi zavarás és minden erdőgazdálkodási tevékenység (erdővédelmi tevékenység kivételével) megtiltása 200 méteres körzetben a költési időszakban.
- A földön fekvő holtfa visszahagyása, valamint a fészkelőhelyek háborítatlanságának biztosítása érdekében a revírfoglalási, költési, utódnevelési időszakban (április 15. – augusztus 15.) időbeni korlátozás is elő lett írva.
- Az ismert ragadozó madár fészkek környezetében a védőzónák kijelölése a BNPI adatszolgáltatása alapján a korábbi években már megtörtént.

Urali bagoly (*Strix uralensis*)

Odvas, széthasadt törzseket is tartalmazó idős bükkös állományok szolgálnak fészkelőterületként, gallyfészkekben vagy odúban fészkelő faj (mesterséges odúban is megtelepszik).

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- A fészkelőhelyek háborítatlanságának biztosítása érdekében a revírfoglalási, költési, utódnevelési időszakban (február 1. – július 15.) időbeni korlátozás.
- Idős facsoportok hagyásfacsoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas-széthasadt törzsek kíméletére.

HUBN20001 Bükk-fennsík és a Lök-völgy

Az általános erdőkezelési irányelveket a 4.1. fejezet tartalmazza.

Az erdőgazdálkodással érintett jelölő élőhelyek

Nem erdei jelölő élőhelyek

6190 Pannon sziklagyepek

Az élőhely jellemzően nem erdőhöz kötött, így a körzeti erdőtervnek jelentős hatása nincs rá. Előfordulhatnak erdei tisztásokon, erdőszegélyeken. A közelítés, készletezés érintheti elsősorban az élőhelyet. A vizsgált területen 1 db erdőrészlet gerinc menti gyenge termőhelyű részén 0,02 ha-os kis foltban található az élőhely.

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- Az érintett erdőrészletben a gerinc menti gyenge termőhelyű részen hagyásfa csoportként 3,62 ha érintetlenül hagyandó (ez magában foglalja az érintett élőhelyet is.)

6240 Szubpannon sztyeppék

Az élőhely jellemzően nem erdőhöz kötött, így a körzeti erdőtervnek jelentős hatása nincs rá. Az erdőrészletekben előforduló kisebb foltokat a környező szegéllyel érintetlenül kell hagyni. Ahol állományon belül, kis foltokban fordul elő - gyengébb állományjellemzők kíséretében – a fahasználat csak részterületen, a jobb állományrészen végezhető.

6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Az élőhely jellemzően nem erdőhöz kötött. Erdőszegélyekben előfordulhat. Kímélete szükséges a közelítés, készletezés során. A fajgazdag félszáraz irtásrétek, a zárványt képező erdőfoltok, illetve az erdőtümbök szegélye kímélendő. Az élőhelyre gyakorolt hatás így elhanyagolható.

A Miskolc 7 F erdőrészlet a BNPI adatszolgáltatása alapján az élőhely területén fekszik. Az idegen-honos lufenyves állomány vágáskora csökkentendő. Az Evt. lehetőséget ad az erdőgazdálkodónak, hogy természetvédelmi okból kérje az erdő fátlan állapotban tartásának engedélyezését.

7220 *Mésztufás források (*Cratoneurion*)

Az élőhely jellemzően nem erdőhöz kötött, de erdőben is előfordulhat. A BNPI adatszolgáltatása alapján fahasználattal érintett erdőben az élőhelynek nincs ismert előfordulása.

8310 Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok

Az élőhely jellemzően nem erdőhöz kötött, de erdőben is előfordulhat. A BNPI adatszolgáltatása alapján a fahasználattal érintett erdőrészletekben az élőhelynek nincs ismert előfordulása. A barlangok védőzónái a körzeti erdőtervezéskor figyelembe lettek véve.

Jelölő erdei élőhelyek:

9110 Mészkerülő bükkösök (*Luzulo-Fagetum*)

A montán övben, a gyertyános-tölgyes és a szubmontán bükkös övben edafikusan (alapkőzet által befolyásolva) alakulnak ki. Főként a meredekebb, erodáltabb termőhelyeken jönnek létre, gyakran északi kitettségekben találhatók, ahol az intenzív felszíni vízfolyás kilúgzó hatása fokozottan érvényesül. Szilikátos alapkőzeten vagy könnyen kilúgződó kőzeteken, podzolosodó barna erdei talajon alakul ki, termőrétegük többnyire kiszáradásra hajlamos, sekély, nitrogénben szegény.

A társulások létrejöttében döntő ökológiai tényező a talajok savanyú jellege. A mészkerülő bükkösök fajszerkezetű társulások, a gipszint borítása rendszerint csekély. A klímazonális bükkösökre jellemző kora tavaszi aszeptus itt hiányzik. Erdőgazdálkodással jellemzően érintett élőhely.

Veszélyeztető tényezők: tarvágás, erdőfelújítás, telepítés mesterséges módon, erdősítés tájidegen fajokkal, egészségügyi fakitermelés, túltartott vadállomány, idegenhonos növényfajok inváziója.

Az erdőtervben fenti veszélyeztető tényezők figyelembe lettek véve, az állományok természetes felújítással kezeltek, hagyásfacsoport visszahagyása azonban szükséges élőhelyen előforduló jelölőfajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése érdekében.

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- A gyérítések és véghasználatok során 5 m³/ha mértékig (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) az álló és fekvő holtfa visszahagyandó.
- Az élőhelyen 5 % hagyásfa csoport kijelölése javasolt erdőrészenként vagy tömbösítve.
- Az erdőrészekben található odvas, böhöncös idős faegyedek visszahagyandók.

9130 Szubmontán és montán bükkösök

Közép-Európa szubmontán és montán régiójában, hűvös, párás klímában nagy területű, zonális, vagy extrazonális helyzetben fordulnak elő. Változatos alapkőzetten alakulnak ki. Talajuk típusa is különböző lehet, melyet általában mély termőréteg és gazdag humusztartalom jellemez.

A felülvizsgálattal érintett területen legnagyobb területtel ez az élőhely fordul elő. Az erdőgazdálkodási tevékenység is jellemzően a zonális bükkösökben zajlik.

Veszélyeztető tényezők: tarvágás, egészségügyi fakitermelés, túltartott vadállomány, idegenhonos növényfajok inváziója, éghajlatváltozás.

Az erdészeti beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- Nevelővágások során egyes őshonos kísérő fafajok (hegyi juhar, kislevelű hárs, hegyi szil) teljes kímélete, további fafajok (korai juhar, madárcseresznye, stb.) kímélete szükséges.
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély fenntartása kívánatos.
- A gyérítések és véghasználatok során 5 m³/ha mértékig (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása javasolt.
- Az élőhelyen 5 % hagyásfa csoport kijelölése javasolt erdőrészenként vagy tömbösítve.
- Az erdőrészekben található idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók.

A terv szerinti gazdálkodás mellett, a fenti előírások betartásával az élőhely kiterjedése nem csökken, szerkezete folyamatosan megújul. A hagyásfa csoportok és a holtfa biztosítják a jelölő élőhely biológiai sokféleségének megőrzését. Megjegyzendő, hogy a felülvizsgált területen a kipusztult lucfenyves állományok helyén zömmel bükkös célállománnyal kerül sor az erdő felújítására, az erdőszerkezet átalakításával zonális bükkösök jönnek létre, így a jelölő élőhely területe növekszik, természetvédelmi helyzete javul.

9150 A *Cephalanthero-Fagion* közép-európai sziklai bükkösei mészkövön

A szubmontán-montán bükkösök olykor a gyertyános-tölgyesek övében, törmelékes talajon, kitett oldalakon, gerinceken alkotnak kis kiterjedésű társulást, melyek a zonális erdőkbe beágyazott szigetekként jelennek meg. Mészkő, dolomit, olykor andezit alapkőzetten, szálban álló sziklákon vagy mozgó sziklatömbökön, illetőleg sziklafalak alatt mozgó közettörmelék-mezőn, a törmelék között felgyülemlett fekete humuszon alakulnak ki. A talajaikban erős a nitrifikációs aktivitás és a cellulózbontó baktériumok aktivitása.

Veszélyeztető tényezők: tarvágás, erdőfelújítás és telepítés mesterséges módon, egészségügyi fakitermelés, egyéb erdészeti fakitermelés miatti talajlepusztulás, túltartott vadállomány, idegenhonos növényfajok inváziója, sport- és szabadidő-tevékenységek.

Jellemzően erdőgazdálkodással nem érintett élőhely, az erdőrészekben belül, kisebb sziklás részekben jelenhet meg.

Védelmi intézkedések:

- Véghasználat esetén az élőhelyen az erdőrészt 5 %-ának mértékig hagyásfa csoport visszahagyása szükséges. Ezzel a legtöbb esetben biztosítható, hogy az erdőrészt területén belül az élőhelyhez tartozó foltok visszahagyásra kerüljenek.
- Az erdőrészekben található idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók.

9180* Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői

Hegy- és dombvidékeken alakulnak ki a bükkös, vagy tölgyes övben. Meredek, keskeny, vízszivárgásos völgyekben, általában északias kitettségű oldalakon, sziklaletörések, fennsíkperemek alatt jelennek meg. Talajuk sziklás váztalaj, vagy sekély lejtőhordalék erdőtalaj lehet.

Veszélyeztető tényezők: tarvágás, egyéb erdészeti, egészségügyi fakitermelés, fakitermelés miatti talajleemosódás, túltartott vadállomány, idegenhonos növényfajok inváziója

Az élőhely jellemzően nem érintett az erdőgazdálkodással, elsősorban érintetlen talajvédelmi erdők. A fakitermelésre tervezett erdőrészeknek kis foltjait érintheti. Ezen sziklás foltok a véghasználatok során hagyásfa csoportként visszahagyásra kerülnek. Fentiek miatt az erdőgazdálkodással közvetlenül általában nem érintett az élőhely.

91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Ez az élőhely típus nagyon sok társulást foglal magába, a felülvizsgált területen az *Aegopodio-Alnetum* (Podagrafüves égerliget) társulás fordul elő. Hegy és dombvidékeken alakulnak ki a patakok mentén. A víz csak ritkán, nagy esőzésekkor árasztja el őket, de a talajvízszint magas. Talajuk öntés, vagy hordalék jellegű, nitrogéntartalma magas.

Általában erdőgazdálkodással nem érintett az élőhely. Jellemzően az erdőrészek völgy menti kis foltjaiban fordul elő. Fakitermelés során érintetlenül hagyandó, közelítés során kímélendő.

91G0* Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal*

A gyertyános-kocsánytalan tölgyesek domb- és hegyoldalakon szinte bármilyen alapkőzeten, leggyakrabban agyagbemosódásos barna erdőtalajon, ritkábban közethatású talajokon, lejtőhordalék erdőtalajokon alakulnak ki. A mészkerülő állományok savanyú, nem podzolos barna erdőtalajon is előfordulnak. Az erdőgazdálkodással jellemzően érintett társulás.

Az erdészeti beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében előírt védelmi intézkedések:

- Az erdőfelújításuk csak fokozatos felújítógázhoz kapcsolódó természetes mageredetű, vagy - nagyobb gyertyán elegy esetén - mesterséges kiegészítéssel kerültek tervezésre.
- Nevelővágások során a honos kísérőfajok kímélete szükséges (mezei szil, mezei juhar, madárcseresznye stb.)
- A fahasználatok során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedeit lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani, az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel.
- Az állományszegélyeket, illetve az állomány alatti cserjeszintet az erdőfelújítást nem veszélyeztető mértékben meg kell kímélni.
- Az erdőrészekben található idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók.
- A véghasználattal érintett erdőrészekben hagyásfa csoportok kijelölése szükséges, az élőfa készlet 5 %-áig.
- A gyérítések és véghasználatok során 5 m³/ha mértékig (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása kívánatos.

A terv szerinti gazdálkodás mellett, a fenti előírások betartásával az élőhely kiterjedése nem csökken, szerkezete folyamatosan megújul. A hagyásfa csoportok és a holtfa biztosítják a jelölő élőhely biológiai sokféleségének megőrzését.

91H0 Pannon molyhos tölgyesek

Ez az élőhely két eltérő élőhely típust foglal magába, a mész- és melegkedvelő tölgyeseket és a molyhos tölgyes bokorerdőket. Meleg, délies kitettségű lejtőkön, hegyorrokon, hegylábi részeken alakulnak ki, összefüggő állományokat is alkothatnak. Sokféle alapkőzeten előfordulhatnak (de legjellemzőbbek meszes alapkőzeten), talajuk általában sekély, valamilyen közethatású, vagy sziklás-köves váztalaj. A vizsgált területen előforduló társulások *Ceraso mahaleb-Quercetum pubescentis* (Sarjmeggyes bokorerdő) és *Corno-Quercetum pubescentis* (Melegkedvelő tölgyes).

Jellemzően erdőgazdálkodást nem folytatnak az élőhelyen, talajvédelmi erdőként érintetlenül maradnak, azonban néhány fakitermeléssel érintett erdőrészlet kisebb részterületén (foltján) előfordul az élőhely.

Védelmi intézkedések:

- Állományaik érintetlenül hagyandók (kivéve az idegenhonos fafajok – különösen az akác - eltávolítását).
- Az érintett erdőrészekben a molyhos tölgyes foltok kijelölendő és véderdőként kezelendő.

91M0 Pannon cseres-tölgyesek

A Magyar Középhegységben és a dombvidékeken 250–450 (kivételesen 600) m tengerszint feletti magasságoknál alakulnak ki kiterjedt és idős korukban jól záródó, jó növekedésű klímazonális állományai. A legkülönbözőbb alapközeteken előfordul, általában mély, közömbös kémhatású vagy enyhén savanyú talajokon, többnyire barna erdőtalajon.

Az erdőgazdálkodással jellemzően érintett élőhely. Az erdészeti beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- Felújításuk kizárólag fokozatos felújító vágással, természetes mageredetű erdőfelújítással történik, vegetációs időn kívül, az odvas, böhöncös egyedek visszahagyásával.

Az erdőgazdálkodással érintett jelölő fajok

Erdei élőhely-típusokhoz kötődő jelölő növényfaj

Leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)

Erdőszegélyek, irtásrétek, lejtősztyeprétek, sziklagyepek növényfaja. A vizsgált területen a nagy kiterjedésű, összefüggő, idős bükkös állományban egyetlen, sziget-szerű előfordulása kuriózumnak számít. Élőhelyének érintetlenül hagyása szükséges a tartós fennmaradásához.

Az erdészeti beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében hagyásfa csoport került kijelölésre a veszélyeztetett jelölő élőhelyek kímélete érdekében, melyet a véghasználat nem érint. A leánykökörcsin előfordulása ezen a hagyásfa csoporton belül található.

Erdei élőhely-típusokhoz kötődő jelölő állatfajok

Gerinctelenek

Havasi cincér (*Rosalia alpina*)

Védett, kiemelt közösségi jelentőségű faj. Főként az Északi-középhegységben és a Dunántúlon fordul elő, újabb adata (2008) a Budai-hegységből is van. Lárva bükk elhalt, de még lábon álló törzsében, illetve az élő fák vastag, elhalt ágaiban a kéreg alatt, majd a fatestben fejlődik, csak olyan helyeken, ahol a fát napsütés éri (pl. zárt erdőkben a felső lombkoronaszintben). Általában csak a már 50 év feletti erdőállományokban fordul elő, ahol 1-2 éves holt bükkfák találhatók (törzsmérő a földtől 1 méterre legalább 25 cm körüli).

Veszélyeztető tényezők: elhalt, beteg vagy sérült fatörzsek eltávolítása, a faállományban kiterjedt homogén korcsoport kialakítása, bükkös állományok helyén tájidegen fajokból álló erdőtelepítés.

Kiemelendő probléma: a faj viszonylag frissen elhalt fákba/farészekbe rakja petéit, ezért a fakitermelés után a farakások helyszínen hagyása a rajzás időszakáig, mintegy ökológiai csapdaként működik. A havasi cincér rajzási időszaka június-augusztus, ha ekkor a téli, tavaszi időszakban kitermelt fák még a területen találhatók, akkor a petéző nőstények az elszállítandó fatörzsekbe fognak petézni. Az így lerakott peték, és ezáltal a következő nemzedék is gyakorlatilag megsemmisül. Ez igen erős állománycsökkenést okoz, főként ha rendszeresen ismétlődik egy adott élőhelyen. A faj érdekében a téli, valamint kora tavaszi időszakban kitermelt fák területről történő elszállításáról legkésőbb májusig, de más xilofág fajok kímélése miatt még korábban is javasolt a kiszállítás.

Az erdőben kialakított kisebb lécek, ahol az elhalt ágakat, a lábon elhalt fák törzsét napfény érheti, kedvezőek a faj számára, valamint ismert előfordulási helyein az idős (50 év fölötti állományok) egy részének teljes kímélete, ezen állományok hosszútávú fennmaradásának, jelenlétének biztosítása.

Élőhelytípus (közösségi jelentőségű + egyéb), amelyhez előfordulása köthető: általában bükkösök (9130, 9110) és gyertyános tölgyesek (91G0), ahol viszonylag sok a bükk elegyféként.

Védelmi intézkedések, melyek az egyéb, holtfához kötődő jelölő fajokra előírt fakitermelési korlátozásokkal teljesülnek a terv végrehajtásakor:

- holtfa visszahagyása,
- hagyásfák
- az átlagos vágásérettségi kor emelkedett az erdőtervezéskor,
- faanyag májusig történő kiszállítása az erdőből (ez gazdasági szempontból is szükséges, mivel a faanyag minősége romlik „befülled” a meleg évszakban)

Emlősök

Közönséges hiúz (*Lynx lynx*)

Fokozottan védett, közösségi jelentőségű, erősen veszélyeztetett ragadozó. A nyolcvanas évekig kipusztultnak hitt emlős egyedszáma nagyon lassú emelkedésbe kezdett. Előfordulása az Északi-középhegység területére korlátozódik. Fennmaradásának feltétele a hazai viszonyok között nagyon nevezhető, összefüggő, háborítatlan erdőségek jelenléte.

Veszélyeztető tényezők között első helyen az összefüggő erdős területek feldarabolódása, utakkal történő felszabdálása áll, de a huzamosabb és intenzív emberi jelenlét is okozhatja az egyedek elvándorlását az érintett területekről.

A hiúz jelenlétét alapvetően nem az erdőgazdálkodás befolyásolja. Az érintett terület utakkal már évszázadok óta be van hálózva. A magas turistaforgalma, üdülők, nyaralók és persze részben az erdőgazdálkodás miatt a faj zavartsága szinte folyamatos.

Védelmi intézkedések:

- szálalóerdők kialakítása,
- érintetlen véderdők fenntartása

Nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

Fokozottan védett, közösségi jelentőségű állatfaj. Hegyvidéki és dombsági összefüggő erdőkben él. Kedveli az idős tölgy-, gyertyán-, és vegyes állományú erdőket, ahol faodvakban található nyáron, de az állomány egy része télen is. A fentiek alapján elterjedési területén a fent nevezett állományú erdőkben az odvas fák meghagyása és lehetőleg összefüggő nagy kiterjedésű idős erdők fenntartása kívánatos. Mivel a faj egyedei a felrepedezett kéreg alatt is előszeretettel tanyáznak, az alkalmas és védendő odvas fák kijelölésénél szakember segítségét kell igénybe venni.

Veszélyeztető tényezők: az alkalmas odvakkal rendelkező (álló) fák eltávolítása, tarvágás és művelési ág váltás és növényvédőszeres, különösen rovarirtószeres nagy területre történő kijuttatása.

Védelmi intézkedések:

- odvas fák visszahagyása,
- fokozatos felújítótávágás
- hagyásfák
- az erdőgazdálkodásban rovarirtó szer használatára az élőhelyén nem kerül sor

Hosszúszárnyú denevér (*Miniopterus schreibersi*)

Fokozottan védett, közösségi jelentőségű denevér. A Bükkben, Zemplénben és a Szársomlyó-hegyen nagy, az Aggteleki-karszton, a Mátrában és Nagyharsány közelében kisebb állományai ismertek. Szálláshelyei kizárólag barlangokban és felhagyott bányajáratokban találhatóak. Éjszakai lepkékből, szúnyogokból, kisebb bogarakból, esetleg kérészekből, tegzesekből álló táplálékát közvetlenül a lombkorona-, illetve cserjeszint felett szerzi.

Veszélyeztető tényezői a telelő-, illetve szálláshelyein történő zavaráson kívül a zsákmányállatot jelentő rovar közösségek megváltozását, megfogatkozását említhetjük. Így veszélyt jelenthet a növényvédőszeres, különösen rovarirtószeres nagy területre történő kijuttatása.

Védelmi intézkedések:

- az erdőgazdálkodásban rovarirtó szer használatára az élőhelyén nem kerül sor

Nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*)

Fokozottan védett, közösségi jelentőségű denevér. Az Északi-középhegységben, a Dunántúli-középhegységben és a Dél-Dunántúl hegyvidékein jelentős állományai találhatóak. Előnyben részesíti a melegebb tölgyeseket, gyertyános tölgyeseket, de a montán bükkösökig számos erdei társulásban előfordul. Kis tavak, dagonyák, égeressel kísért patakvölgyek közelségét kedveli. Elsősorban faodvakban tanyázik, de télen esetenként barlangokba is behúzódnak. Táplálkozásához összefüggő, kiterjedt erdőkre van szüksége, kerüli a nyílt területeket.

Veszélyeztető tényezők: az alkalmas odvakkal rendelkező (álló) fák eltávolítása, tarvágás és művelési ág váltás, a növényvédőszeres, különösen rovarirtószeres nagy területre történő kijuttatása.

Védelmi intézkedések:

- Elterjedési területén az odvas fák meghagyása
- idős erdők fenntartása: véderdők, hagyásfák.
- az erdőgazdálkodásban rovarirtószeres élőhelyén nem alkalmaznak.

Tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

Fokozottan védett, közösségi jelentőségű denevér. Sík és hegyvidékeken egyaránt előfordul, jelenléte elsősorban nagy folyóink (Duna, Tisza, Dráva), ezek mellékfolyói (pl. Körösök, Maros) és nagy tavainkhoz köthető. Hegyvidékek (pl. Bükk, Mecsek) barlangjaiban, és nagyobb faodvakban telel. A megfelelő vízfelülethez közeli épület, faodú és földalatti üreg egyaránt fontos nyári búvóhelye lehet. Táplálékát a vízfelszín felett és a környező erdőkben szerzi.

Veszélyeztető tényezők az ártéri erdőkbe történő beavatkozások, fafaj cserék (a természetes fás vegetáció nemes nyaras és füzes állományokra történő cseréje) az odvas, öreg fák kivágása, a növényvédőszeres, különösen rovarirtószeres nagy területre történő kijuttatása.

Védelmi intézkedések:

- Elterjedési területén az odvas fák meghagyása
- az erdőgazdálkodásban rovarirtószert élőhelyén nem alkalmaznak.

Kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*)

Fokozottan védett, közösségi jelentőségű denevér. Kolóniái már csak az Északi-középhegységben és a Gerecsében találhatók meg. Barlangi faj. Éjszakai lepkékből, szúnyogokból, kisebb bogarakból álló táplálékát a pihenőhely közelében, közvetlenül a lombkorona-, illetve cserjeszint felett szerzi.

Veszélyeztető tényezői a telelő-, illetve szálláshelyein történő zavaráson kívül a zsákmányállatot jelentő rovar közösségek megváltozását, megfogyatkozását említhetjük. Így veszélyt jelenthet a növényvédőszeres, különösen rovarirtószeres nagy területre történő kijuttatása.

Védelmi intézkedések:

- az erdőgazdálkodásban rovarirtószert élőhelyén nem alkalmaznak.

Nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*)

Fokozottan védett, közösségi jelentőségű denevér. Az Északi-középhegységben, a Mecsekben és szaporodási időszakban az Alföld keleti részén fordul elő. Épületlakó faj, barlangokban, vagy bányajáratokban telel. Erdei tisztásokon, ligetes területeken, legelőkön vadászik.

Veszélyeztető tényezői elsősorban a nyári, illetve a téli szálláshelyeik állapotával kapcsolatosak. További veszélyt jelenthet a növényvédőszeres, különösen rovarirtószeres nagy területre történő kijuttatása.

Védelmi intézkedések:

- az erdőgazdálkodásban rovarirtószert élőhelyén nem alkalmaznak.

Kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)

Védett, közösségi jelentőségű denevérfaj. Erősen hegyvidékeinkhez kötődő faj. Nyáron épületekben és földalatti üregekben egyaránt meghúzódik, a telet barlangokban, bányajáratokban, vagy pincékben tölti. Kedveli a mozaikos tájat, a sövényekkel, facsoportokkal szabdaltnak extenzív mezőgazdasági területeket, gyümölcsösöket. Az erdőgazdálkodás által szabdaltnak területek tehát kedvezőek számára.

Veszélyeztető tényezők közül a nyári és téli búvóhelyet érintő beavatkozások a legjelentősebbek, de az öreg gyümölcsösök, parkok, erdőszegélyek vegyszerezése, felszámolása, az intenzív mezőgazdasági művelés szintén hozzájárul állományuk csökkenéséhez.

Védelmi intézkedések:

- az erdőgazdálkodásban rovarirtószert élőhelyén nem alkalmaznak.

4.3. Hatásvizsgálati mátrix azokra a jelölő élőhelyekre, melyek az erdőgazdálkodás tervelírásai alapján érintettek

HUBN20001 Bükk-fennsík és a Lök-völgy

EU kód	Jelölő élőhely neve	Jelölő élőhelyet érintő erdőgazdálkodási tevékenység	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
6190	Pannon sziklagyepek (Stipo-Festucetalia pallentis)	Közelítés	Az érintett erdőrészekben a tisztást övező gyenge termőhelyű rész hagyásfa csoportként érintetlenül hagyandó. A készletezés, rakodás, szállítás az érintett területeken a természetvédelmi kezelésért felelős szervvel egyeztetett módon és helyszíneken történhet.
6240	Szubpannon sztyeppék	Közelítés	Az erdőrészekben előforduló kisebb foltokat a környező szegéllyel érintetlenül kell hagyni.
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	Közelítés, szállítás	Kímélete a közelítés, készletezés során. Erdőszegély kímélendő.
9110	Mészkerülő bükkösök	Fakitermelés	A gyérítések és véghasználatok során 5 m ³ /ha mértékig álló és fekvő holtfa visszahagyandó. Az élőhelyen 5 % hagyásfa csoport kijelölése. Odvas, böhöncös idős faegyedek visszahagyandók.
9130	Szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum)	Fakitermelés, közelítés	Nevelővágások során őshonos kísérő fajok kímélete. Erdőszegély fenntartása. A gyérítések és véghasználatok során 5 m ³ /ha álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. Az élőhelyen 5 % hagyásfa csoport kijelölése. Idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók.
9150	A Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön	Fakitermelés	Hagyásfa csoportként visszahagyandó. Idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók.
9180	* Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erdői	Fakitermelés	Hagyásfa csoportként visszahagyandó.
91E0	* Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	Fakitermelés, közelítés	Fakitermelés során érintetlenül hagyandó, közelítés során kímélendő.

EU kód	Jelölő élőhely neve	Jelölő élőhelyet érintő erdőgazdálkodási tevékenység	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
91G0	* Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal	Fakitermelés, közelítés	Az erdőfelújításuk csak fokozatos felújítógázhoz kapcsolódó természetes mageredetű, vagy - nagyobb gyertyán elegyarány esetén - mesterséges kiegészítéssel kerültek tervezésre. Nevelővágások során a honos kísérőfajok kímélete. Idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása. Az állománysegélyek, cserje-szint kímélete. Idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók. Hagyásfa csoportok kijelölése. Álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
91H0	* Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescensszel	Fakitermelés	Állományaik érintetlenül hagyandók (kivéve az idegenhonos fafajok eltávolítását). A fakitermeléssel érintett erdőrészekben a molyhos tölgyes foltok kijelölendők és véderdőként kezelendők.
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	Fakitermelés	Felújításuk kizárólag fokozatos felújító vágással, természetes mageredetű erdőfelújítással történik. Fakitermelés vegetációs időn kívül, az odvas, böhöncös egyedek visszahagyásával.

A kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok *-al jelezve.

4.4. Hatásvizsgálati mátrix azokra a jelölő fajokra, melyek az erdőgazdálkodás tervelőírásai alapján érintettek

HUBN10003 Bükk-hegység és peremterületei

Jelölő faj neve	Jelölő faj kötődése	Intézkedés, hogy a gazdálkodás hatása ne legyen jelentős
Kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>)	fészkelés: zavarástól mentes erdőállományok táplálkozóterület: nyílt, napos, facsoportokkal és bozótosokkal ritkán benőtt vidék	Fészkelőhely körül 200 méter sugarú körben a fészkelőhely védőzónája kerül kijelölésre, időbeni korlátozás a fészkek körüli 400 m sugarú körön belül március 15. és augusztus 31. között.
Kék galamb (<i>Columba oenas</i>)	nagyméretű odvas bükkfák	Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére. Revírfoglalási, költési és utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.
Fehérhátú fakopáncs (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	idős bükkösök	Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére. Revírfoglalási, költési és utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.
Közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>)	idős tölgyesek	Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére. Revírfoglalási, költési és utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.
Fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>)	idős lombhullató erdők	Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére. Revírfoglalási, költési és utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.
Örvös- légykapó (<i>Ficedula albicollis</i> .)	álló holtfa	Holtfa és odvas fa visszahagyás.
Darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>)	molyhos és cseres-tölgyesekben	Fészkelőhely környékén 100 méteres védőzóna hagyásfacsoportként való visszahagyása, minden erdőgazdálkodási tevékenység megtiltása 200 méteres körzetben a költési időszakban. Földön fekvő holtfa visszahagyása, valamint a fészkelőhelyek háborítatlanságának biztosítása érdekében a revírfoglalási, költési, utódnevelési időszakban (április 15. – augusztus 15.) időbeni korlátozás. Az ismert ragadozó madár fészkek környezetében a védőzónák kijelölése a BNPI adatszolgáltatása alapján a korábbi években már megtörtént.
Hamvas küllő (<i>Picus canus</i>)	ritkás öreg tölgyesek, ligeterdők és idősebb bükkösök	Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére. Revírfoglalási, költési és utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.
Urali bagoly (<i>Strix uralensis</i>)	idős bükkös	Fészkelőhelyek háborítatlanságának biztosítása érdekében a revírfoglalási, költési, utódnevelési időszakban (február 1. – július 15.) időbeni korlátozás. Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas-széthasadt törzsek kíméletére.

Jelölő faj neve	Jelölő faj kötődése	Intézkedés, hogy a gazdálkodás hatása ne legyen jelentős
Leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)	Erdőszegélyek, irtásrétek, lejtősztyepprétek, sziklagyepek	Az élőhelyén álló állományrészt hagyásfacsoportként kell visszahagyni.
*Havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)	bükk elhalt, de még lábon álló törzsei	Holtfa visszahagyása. Hagyásfák. Az átlagos vágásérettségi kor emelkedett az erdőtervezéskor. A faanyag májusig történő kiszállítása az erdőből.
Közönséges hiúz (<i>Lynx lynx</i>)	összefüggő erdős területek	Szálaló erdők kialakítása, érintetlen véderdők fenntartása.
Nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)	idős tölgy, gyertyán állományú erdők odvas fái	Odvas fák visszahagyása. Fokozatos felújítóvágás. Idős erdők fenntartása: véderdők, hagyásfák. Rovarirtó szer használatának mellőzése.
Hosszúszárnyú denevér (<i>Miniopterus schreibersi</i>)	erdei rovarok	Rovarirtó szer használatának mellőzése.
Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>)	kiterjedt erdők faodvai	Odvas fák visszahagyása. Fokozatos felújítóvágás. Idős erdők fenntartása: véderdők, hagyásfák. Rovarirtó szer használatának mellőzése.
Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>)	vízfelülethez közeli faodú	Elterjedési területén az odvas fák meghagyása. Rovarirtó szer használatának mellőzése.
Kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>)	természetszerű erdők	Tájidegen fafajú erdők visszaszorítása. Rovarirtó szer használatának mellőzése.
Nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>)	természetszerű erdők	Tájidegen fafajú erdők visszaszorítása. Vízfolyások környékének kímélete. Rovarirtó szer használatának mellőzése.
Kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	természetszerű erdők	Tájidegen fafajú erdők visszaszorítása. Vízfolyások környékének kímélete. Rovarirtó szer használatának mellőzése.

A kiemelt közösségi jelentőségű faj *-al jelezve.

Miskolc, 2014. december 9.

Kardos Gyöngyi
erdőfelügyelő

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLEN MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

ERDÉSZETI IGAZGATÓSÁGA

Nyilatkozat

a Parasznai Erdőtervezési Körzetben erdőtervben megállapított előírásoknak a Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003), továbbá a Bükk-fennsík és a Lök-völgy (HUBN20001) Natura 2000 területre, valamint a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és fajok (állat- és növényfajok) természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak vizsgálatáról.

Az Erdőtervezési Körzetben található, vizsgált Natura 2000 terület

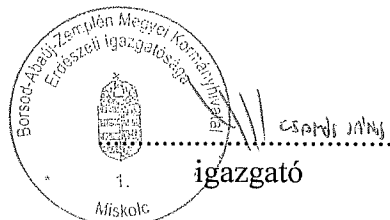
kódja	Natura 2000 terület neve	státusza	érintett terület (ha)	érintett NPI ¹
HUBN10003	Bükk-hegység és peremterületei	KMT	6561,11	Bükki NPI
HUBN20001	Bükk-fennsík és a Lök-völgy	KJTM	1146,45	Bükki NPI

KMT: különleges madárvédelmi terület; érintett terület az Országos Erdőállomány Adattár (továbbiakban: Adattár) alapján

KJTM: különleges jelentőségű természetmegőrzési terület; érintett terület az Adattár alapján

Az erdőgazdálkodásra vonatkozóan a 1417/60/2008. és 1417/30/2008. számon jóváhagyott erdőtervekben megállapított előírásoknak a Parasznai Erdőtervezési Körzet területén található Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003), továbbá a Bükk-fennsík és a Lök-völgy (HUBN20001) Natura 2000 területre, valamint a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és fajok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékeléséről készült elővizsgálati dokumentáció alapján megállapítható, hogy a körzeti erdőterv szerinti erdőgazdálkodásra vonatkozó előírások jelentős kedvezőtlen hatása nem állapítható meg a felsorolásra került Natura 2000 területek vonatkozásában a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok természetvédelmi helyzetére, ezért az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi területekről szóló 275/2004. (X. 8) Korm. rendelet 10. § (3) bekezdés, és a 11/2010. (II.4.) FVM rendelet 10. § szerint részletes hatásebecslés elkészítése nem szükséges.

Dátum: Miskolc, 2014. december 10.

¹A 275/2004. Korm. rendelet mellékleteiben rögzített működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság.